

**Selgerens opplysningsplikt og kjøperens undersøkelsesplikt,
illustrert ved en analyse av salg og kjøp av hest**

Kandidatnummer 240

Antall ord:

14995

JUS399 Masteroppgave

Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10.12.2015

Innholdsfortegnelse:

1 Innledning

- 1.1 Presentasjon av tema og problemstilling
- 1.2 Bakgrunn
- 1.3 Avgrensninger og presiseringer
- 1.4 Rettskilder og metode
  - 1.4.1 *Rettskilder*
  - 1.4.2 *Metode*

Del 1 Generelle prinsipper av betydning for mangelsspørsmålet

2. Overordnet om kjøpslovgivningen i relasjon til oppgavens tema

- 2.1 Innledning

3. Generelle bestemmelser

- 3. Lovvalget
- 3.1 Anvendelsesområde
  - 3.1.1 *«kjøp»*
  - 3.1.2 *«ting»*
- 3.2 Partenes stilling ved ulike typer kjøp
  - 3.2.1 *Ordinære kjøp*
  - 3.2.2 *Forbrukerkjøp*
  - 3.2.3 *Hovedforskjeller ved preseptoriske og deklarasjoniske regler i kjøpsretten*
- 3.3. Nærmere om vilkårene på selgersiden:
  - 3.3.1 *Kravet til at selger må opptre i «næringsvirksomhet»*
  - 3.3.2 *Salg inngått gjennom en mellommann – fullmektig*
    - 3.3.2.1 *Når mellommannen blir solidaransvarlig med selgeren*
    - 3.3.2.2 *Unntak fra mellomansvaret*

4. Tidspunktet for mangelsvurderingen

- 4.1 Risikoens overgang – generelle utgangspunkter
- 4.2 Presumsjonsregelen etter forbrukerkjøpsloven § 18 andre ledd
- 4.3 Kort om mangelsvurderingen i relasjon til oppgavens tema

Del 2: Mangelsspørsmålet

5. Generelle utgangspunkt for selgers opplysningsplikt

5.1 Selgers opplysningsplikt

- 5.1.1 *innledning*

- 5.1.2 presentasjon av vilkårene
- 5.1.3 Forutsetninger
- 5.1.4 Generelle avklaringer

5.2 Omfanget av selgerens opplysningsplikt

- 5.2.1 *Vilkåret om «vesentlige forhold ved tingen eller dens bruk»*
- 5.2.2 *Vesentligreservasjonen etter kjøpsloven § 19*
- 5.2.3 *Vilkår: Grunn til å rekne med og få*
  - 5.2.3.1 *Utgangpunktet: en relativ norm*
  - 5.2.3.2 *Partenes stilling*
  - 5.2.3.3 *Kjøpers formål*
  - 5.2.3.4 *Kontraktsgjenstandens art*
- 5.2.4 *Subjektive vilkår for å bli pålagt opplysningsrisikoen*
- 5.2.5 *Særskilt om kunnskapskravet – forbrukerkjøp*

6 Utelukkelse av misligholdsbeføyelser

- 6.1 Kontraktsrettslige forbehold
  - 6.1.1 *Spesifiserte forbehold*
  - 6.1.2 *Alminnelige forbehold*
- 6.2 Kjøpers kunnskap om mangler ved tingen

7. Kjøpers undersøkelsesplikt

- 7.1 Kjøpslovens utgangpunkter
- 7.2 Undersøkelsesplikt på området for hestekjøp?
  - 7.2.1 *Ulike typer undersøkelser*
  - 7.2.2 *Når kjøperen før avtaleinngåelsen har undersøkt hesten*
  - 7.2.3 *Unnlatt undersøkelse av hesten til tross for selgerens oppfordring*
  - 7.2.4 *Unntak: rimelig grunn*

8. Litteraturliste

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

Avhandlingens tema er kjøpslovens og forbrukerkjøpslovens ¹ regelverk om selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt, illustrert med omsetning av hest.

Kjøpslovgivningen kommer til anvendelse ved omsetning av løsøregjenstander, herunder kjøp og salg av hest,² og inneholder bestemmelser om henholdsvis selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt.³ Ved utformingen av regelverket har lovgiveren ikke hatt kjøp og salg av levende dyr spesielt for øyet. Omsetning av forskjellige typer dyr skiller seg generelt fra mange andre salgsgjenstander ved at de er levende organismer i konstant endring og utvikling.

Kjøp av hest kan av flere grunner være en uhyre komplisert kjøpsituasjon. Det stilles for det først særskilte forventninger til dens bruksegenskaper i konkurransesammenheng. For det andre kan ytre omstendigheter ha stor innvirkning på allerede eksisterende tilstander. For det tredje kan det være vanskelig å beregne hvilken utvikling en gitt tilstand vil kunne få. Det er særlig kombinasjonen av sportslige ambisjoner og forventninger som gjør at et hestekjøp kan ende med frustrasjon og skuffelse.⁴

Når utgangspunktene vedrørende kjøpslovens og forbrukerkjøpslovens regelverk om mangler omsettes i praksis, og reglene skal anvendes i typetilfellet kjøp og salg av hest til idrettsprestasjon, kan det derfor oppstå enkelte utfordringer. Den overordnede problemstillingen er om de generelle utgangspunktene er de samme ved kjøp og salg av hest, eller om det stilles andre krav til henholdsvis selgerens opplysningsplikt og kjøperens undersøkelsesplikt.

---

¹ Lov 13 mai 1988 nr. 27 om kjøp og lov 21 juni 2002 nr. 34 og forbrukerkjøp

² Jf. kjl § 1, første ledd og andre ledd, jf fkjl. § 1, andre ledd. Forarbeidene til fkjl. dyr skal anses som løssøre, se f.eks NOU:1993:27 s. 42-44, jf kap 2.31

³ Jf. kjl § 1, første ledd og andre ledd, jf fkjl. § 1, andre ledd. Forarbeidene til fkjl. dyr skal anses som løssøre, se f.eks NOU:1993:27 s. 42-44, jf kap 2.31

⁴ NRYF's respons til Aftenpostens artikkelserie, Hestehandlerne, <http://www.ridehesten.com/dk/Hestenyheder/SeNyhed/?ID=4099>

Det generelle utgangspunktet for selgers opplysningsplikt i kontraktslovgivningen⁵ er at

*«(S)elgeren må gi opplysninger om forhold vedrørende salgsgjenstanden som han kjente eller måtte kjenne til og som kjøperen hadde grunn til å regne med og få, såfremt en kan gå ut fra at selgers fortielse kan ha virket inn på avtalen».*⁶

For selgers vedkommende, vil spørsmålet være hvilke opplysninger om salgsgjenstanden han etter gjeldende rett skal gi kjøperen, for å unngå at han pådrar seg risikoen for mangelsansvar ved salgsgjenstanden overfor kjøper. For kjøpers del er spørsmålet i hvilken utstrekning han kan pålegges en undersøkelsesplikt, og i så fall hvilke undersøkelser⁷ av salgsgjenstanden han under kjøpsprosessen skal foreta seg, slik at han ikke taper sin adgang til å holde selger ansvarlig for mangler. Mer konkret dreier spørsmålene seg om hvem av selger og kjøper som skal bære risikoen for at kjøpsformålet ved salgsgjenstanden ikke kunne innfris.

Disse spørsmål som angår henholdsvis selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt, vil være overordnede tema for klarleggingen av alminnelige kjøpsrettslige utgangspunkt, og for undersøkelsen av om det er grunnlag for å oppstille avvikende vurderingstemaer eller terskler der omsetningssituasjonen er hestekjøp (del 2). Først skal det imidlertid foretas en gjennomgang av bestemmelser av en mer generell betydning for oppgavens tema (del 1).

1.2 Bakgrunn

Den norske hestesportens ulike disipliner er med jevne mellomrom representert på den internasjonale konkurransearena. Dette til tross for at Norge tradisjonelt har vært en mindre hestenasjon i europeisk målestokk.⁸ Det har imidlertid skjedd en radikal økning i den norske hestebestanden de siste tiårene. Fremveksten skyldes i stor del at det importeres stadig flere hester fra utlandet. Økningen i den norske hestebestanden tilsier en tilsvarende økning i omsetningen av hest i Norge.⁹

---

⁵ Jf. avhl. § 3-7, hvtjl § 19, husll. § 2-4, fkjl § 16 bokstav b)

⁶ H. Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforholdet, s. 326

⁷ Jf. kjl. § 20 andre ledd

⁸ Sammenlignet f.eks med Nederland, der hestesporten er tredje største idrett, etter fotball og tennis.

⁹ Det finnes ikke et uttømmende register av hest i Norge. Norsk hestesenter registrerer ca 1400 eierskifter årlig, trolig langt høyere

I motsetning til kjøp av de fleste andre typer dyr, er det vanlig at samme hesten omsettes flere ganger i løpet av sin levetid. Et eierskifte av hest forutsetter som regel en handelsoverdragelse. Når hestesporten i tillegg er en av de raskest økende idretter i Norge,¹⁰ skjer det ikke overraskende en økning i antall tvistesaker for rettsapparatet.¹¹ I mange av disse sakene hevder kjøperen at selger har tilbakeholdt eller gitt mangelfulle opplysninger som vedrører hestens helse eller andre betydningsfulle forhold.

I toppsjiktet innenfor hestesportens ulike disipliner, er det ikke uvanlig at en hest omsettes for et syvsifret beløp. Rettsreglene må sikre at både selgers og kjøpers interesser ivaretas på betryggende vis, hensyntagen at kjøpsobjekten er et levende individ i konstant endring og utvikling.

Ved kjøp av hest er vanlig praksis at kjøperen prøver hesten innenfor dens tiltenkte bruksformål,¹² og får gjennomført en klinisk undersøkelse av veterinær før avtaleinngåelsen.¹³ Det er heller ikke uvanlig at kjøperen i tillegg til handelsundersøkelsen, ønsker at hans / hennes faste veterinær vurderer eventuelle røntgenbilder før kjøpet. Handelsundersøkelsen ved kjøp og salg av hest er derfor et sentral del av opplysningsgrunnlaget, som inngår i kjøperens beslutningsgrunnlaget før avtaleinngåelsen.

På tross av relativt grundige forundersøkelser fra kjøperens side viser rettspraksis at risikoen ved kjøpet ikke alltid kan kalkuleres. Dette er noe som også Aftenposten sin omfattende artikkelserie fra 2008, under hovedtittelen «Hestehandlerne» blant annet belyser.¹⁴

Eksempler på risiko som har vist seg vanskelig å kalkulere for kjøperen, eller eventuelt forsøkt maskert av selgeren: ved prøveridningen kan ulike forhold som har innvirkning på hesten ikke ha gjort seg gjeldende, f.eks reaksjonsmønster ved ulike værforhold, og en nervøs hest kan trettes ut med hard trening i forkant av prøveridningen. Videre gir den kliniske undersøkelsen i realiteten et øyeblikksbilde av hestens helse. Både den kliniske og røntgenbildeundersøkelsen er til en viss grad subjektiv og variabel, og enkelte alvorlige tilstander er ofte ikke synlige på røntgen, for eksempel eldre seneskader og bruskdegenerasjoner. Kjøperen vil i ettertid gjerne hevde at han har blitt «lurt» av selgeren, noe som rettspraksis viser at ikke alltid er tilfellet.

I 2013 uttrykte veterinærstanden gjennom Norsk veterinærtidsskrift at «Bedre retningslinjer for

---

¹⁰ Norges rytterforbund har 36.000 medlemmer. 2010

¹¹ Se nærmere statistikk i «Hestehandel – veterinærens rolle ved kjøp / salgskonsultasjoner og i tvistesaker», av S. Grosås, og T. R. Sand, på s. 40

¹² En test som for eksempel kan sammenlignes med prøvekjøring av bil.

¹³ Ikke helt ulikt praksis med NAF-test ved kjøp av bruktbil.

¹⁴ <http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/Jukser-med-hestenes-helse-6591679.html>

hestehandel er nødvendig»¹⁵

«Det er behov for en vurdering av de standardiserte attestformularene som benyttes i Norge når det gjelder faktainformasjon. Dessuten må veterinærens ansvar ut fra den øyeblikksrapporten som gis ved en kjøp/salgskonsultasjon klargjøres. Det er følgelig et behov for retningslinjer på både det praktiske og det juridiske plan, herunder også en gjennomgang av de ulike attestformularer som benyttes.»

For å imøtekomme dette behovet har Hestepraktiserende veterinærers forening (HVF) utarbeidet «Veterinærattest for klinisk undersøkelse ved kjøps-/salgs-/forsikringsundersøkelser av hest»¹⁶

Dersom det på bakgrunn av det tilgjengelige rettskildematerialet kan identifiseres en annen norm for risikofordelingen mellom partene enn etter de generelle utgangspunktene, vil det ha betydning på flere måter. For det første vil det kunne ha betydning for hvordan partene og deres kontraktsmedhjelpere ved kjøp og salg av hest bør innrette seg. Da særlig med tanke på hvilke opplysningene selgeren gir, og hvilke krav som kan stilles til de undersøkelser kjøperen foretar seg i forbindelse med handelen.

1.3 Avgrensninger og presiseringer

I den følgende behandlingen forutsettes det at det foreligger en gjensidig bebyrdende avtale.¹⁷ Videre er behandlingen for det vesentligste begrenset til krav mellom kontraktspartene. For krav mot evt. kontraktsmedhjelpere (tredjemenn) gjelder andre regler.¹⁸ Kontraktsmedhjelperansvaret og spørsmål om identifikasjon vil bli behandlet i sin korthet, etter gjennomgangen av de alminnelige kjøpsrettslige utgangspunktene.

Kjøperens misligholdsbeføyelser er ikke fokuspunktet for denne avhandlingen. Tilsvarende skal heller ikke lojalitetsplikten i kontraktsforhold undergis en uttømmende behandling. Samtidig skal det i denne relasjon fremheves at reglene om opplysningsplikt og undersøkelsesplikt i kjøpsloven er eksempler på regler som er basert på prinsippet om den ulovfestede lojalitetsplikten.¹⁹ Det skal derfor pekes på viktige utslag av lojalitetsplikten der denne er mest relevant. Utenfor oppgavens

---

¹⁵ Norsk Veterinærtidsskrift Nr. 1/2013, på s. 6, jf. Hestehandel – veterinærens rolle, s. 7 – 12 av S. Grosaa, T.R. Sand, og M. Næsje

¹⁶ <http://www.agria.no/globalassets/no/vilkar/hest/blanketter-hest-hvf-kjop-salg-k.pdf/>

¹⁷ Jf. generelle reglene for avtaleinngåelsen som følger av avtaleloven

¹⁸ De kontraktsrettslige reglene om identifikasjon og profesjonsansvaret

¹⁹ Med henvisning til lignende bestemmelser i avhendingsloven, forbrukerkjøpsloven og håndverkertjenesteloven

tema faller andre lovfestede og ulovfestede utslag av lojalitetsplikten, slik som reklamasjonsplikten eller tapsbegrensningsplikten og det prekontraktuelle ansvaret, jf. avtl. § § 33 og 36 m.v.

Det klare utgangspunktet i norsk rett er at hver av kontraktspartene bærer risikoen for egne forventninger og forutsetninger. Det gjelder videre ikke en generell opplysningsplikt for den annen part.²⁰ Spørsmålet om det foreligger en opplysningsplikt vil derfor være avhengig av det aktuelle kontraktsforholdet partene har innledet. For oppgavens tema, konstateres det imidlertid at selgerens opplysningsplikt som gjelder generelt ved løsørekjøp, mer indirekte kommer til uttrykk gjennom reguleringen i kjl. § 19 første ledd bokstav b) og direkte for forbrukerkjøp i fkjl. § 16 første ledd bokstav b).

Det går et skille mellom mangler som følge av at selger har gitt mangelfulle opplysninger²¹ og / eller misligholdt opplysningsplikt overfor kjøper.²² Det at selger gir villedende opplysninger er etter sin beskrivelse noe annet, enn når han tilbakeholder opplysninger for kjøper, selv om det kan være en glidende overgang mellom disse tilfellene av opplysningssvikt. Etter den alminnelige kontraktsrettslige regelen om selgerens opplysningsplikt, har selger en plikt til å opplyse kjøper om alle relevante forhold av betydning for kjøper før avtaleinngåelsen.²³ Når selgeren holder tilbake vesentlige opplysninger, skaper det en forventning hos kjøperen av at han får noe annet enn det han virkelig får. Kjøper trodde for eksempel at hun skulle få en «ridehest» men fikk i stedet en avdanket travhest, og denne var direkte uegnet til ridning. Et eksempel er fra rettspraksis er kjøperen som ble lovet en travhest, men den viste seg å være ubrukelig til kjøring, og kunne derfor bare brukes til montèløp.²⁴ Det foreligger i så fall et avvik fra de forventningene den berettigede har, fordi relevante opplysninger ikke er opplyst.²⁵ Hesten innfrir ikke kjøpsformålet og det foreligger en mangel. Rettsfølgen kan etter omstendighetene være at kjøper får medhold i sitt krav om heving²⁶ av hestekjøpet, eventuelt i tillegg erstatning²⁷ etter nærmere vilkår.

Begrepet opplysningssvikt i denne oppgaven omfatter heretter bare situasjonen hvor selgeren har unnlatt å gi opplysninger som kjøperen hadde grunn til å regne og få. Det dreier seg da enten om

---

²⁰ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 141

²¹ Jf. kjl. § 18

²² Jf. kjl. § 19 første ledd bokstav a) og b), avhl. § 3-9 første punktum og fkjl § 17 første ledd bokstav b), jf. § 16 første ledd bokstav b).

²³ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 135

²⁴ FTU-2013-461

²⁵ Hov, Avtalebrudd og Partsskifte, s. 106

²⁶ Jf. kjl. § 39 og fkjl. § 32

²⁷ Jf. kjl. § 40 og fkjl. § 33

opplysninger som selger kjente til, eller opplysninger han ikke kjente til, men henholdsvis måtte²⁸ eller burde²⁹ kjent til.

Med avhandlingens hovedtema jf. «*omsetning*», er det ikke foretatt en avgrensning til henholdsvis ordinære kjøp eller forbrukerkjøp av hest. Årsaken er at relevant og tilgjengelig rettspraksis interessant nok er for begrenset til å kunne forsvare en avgrensning mot profesjonell hestehandel og forbrukerkjøp. Dette til tross for at profesjonell hestehandel allikevel kan hevdes å være den mest praktiske situasjonen. Det må imidlertid samtidig trekkes et markert skille mellom disse kontraktsområdene. I forbrukerkjøp med næringsdrivende er kjøperen bedre stilt etter de beskyttelsespreseptive regler, jf. forbrukerkjøpsloven § 3. Det skal senere foretas en avgrensning mot de bestemmelser og prinsipper som har størst praktisk betydning ved hestekjøp, og der lovvalget har betydning for partenens nærmere rettsstilling.

Over er det foretatt en presisering og avgrensning av avhandlingens tema. I det følgende gies en presentasjon av de rettskilder og den metode som skal anvendes for å besvare problemstillingen.

1.4 Rettskilder og metode

1.4.1 Rettskilder

Det sentrale utgangspunktet for drøftelsene i denne oppgaven, vil være ordlyden i kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven. De generelle prinsippene som bestemmelsene i kjøpslovgivningen angir, vil bli utpenslet ved hjelp av forarbeidene³⁰, rettspraksis og reelle hensyn på kontraktrettens område.

Kontraktslovgivningen er utførlig³¹ behandlet i juridisk teori, og i den grad den er relevant for de rettslige spørsmål som oppgaven stiller, vil jeg støtte meg til generell kontraktsrettslig juridisk teori.³²

---

²⁸ Jf. kjl. § 19 første ledd bokstav b)

²⁹ jf. fkl § 16 første ledd bokstav b)

³⁰ De mest sentrale forarbeidene er (kjl.) ot.prp.nr 80 (1986-1987) og (fkjl.) ot.prp.nr 44 (2001-2002)

³¹ Kjøpsloven er utførlig behandlet i juridisk teori. Tverbergs kommentarutgave til forbrukerkjøpsloven.

³² Det finnes meg bekjent ikke juridisk teori som behandler gjeldende norsk rett i hestekjøpssakene spesielt.

På tross av en økning i tvistesaker vedrørende hestekjøp for domstolene de senere år, så er den tilgjengelige rettspraksis som er aktuell for oppgavens tematikk allikevel noe fragmentarisk og til dels begrenset. Dette gjelder særlig for de spesielle spørsmålene som angår hestekjøpssakene. Underrettspraksis må tillegges rettskildemessig vekt og betydning, og i sær for tvistesaker på kontraktsrettens område, om spørsmål som ikke ofte besvares av Høyesterett.³³

Når det gjelder hestekjøpssaker har Forbrukertvistutvalget (heretter FTU) behandlet en rekke saker der tema har vært sentral for mangelsvurderingen. Etter forbrukertvistloven er FTU sin primære oppgave å avgjøre tvister i forbrukersaker, angående kjøp av varer, håndverkertjenester og angrerett.³⁴ FTU er et domstolslignende forvaltningsorgan hvis vedtak i en sak kan stevnes inn for tingretten innen en måned etter forkynning. Dersom sak ikke reises for tingretten innen fristens utløp, vil FTU sitt vedtak ha rettskraftsvirkning som en dom og kan tvangsfullbyrdes tilsvarende.³⁵ På tross av at FTU vedtakene har tvangs- og rettskraft så er det diskutabelt hvorvidt vedtakene har egenverdi som rettskildefaktor. I det følgende skal det derfor gis en kort redegjørelse for FTU vedtakenes rettskildevekt, og hvilken rolle disse vil ha i den videre denne fremstillingen.

FTU vedtakene er generelt gitt lavere betydning og vekt enn avgjørelser som er truffet innenfor det tradisjonelle hierarkiske domstolssystemet, jf N. Nygaard, s. 216. Selv om domstolene ikke er bundet av FTU praksis, så mener han at det har *«sin verdi å sjå korleis utvalet har vurdert og løyst spørsmålet.»* E.M. Boe, Innføring i juss, på s. 330, med henvisning til Nygaard, uttrykker at FTU praksis (og andre organer) *«kan ha etter omstendighetene betydelig vekt, men som for all annen praksis vil oppfatningen av hvor god løsningen er spille en sentral rolle».*

Det at behandlingen for FTU er skriftlig og at sakene har begrenset kompleksitet, medfører ofte at det ikke er nødvendig med en like grundig behandling som for domstolene. Selv om forholdene ved behandlingen i FTU tilsier at vedtakene har en begrenset rettskildemessig betydning, og domstolene ikke er bundet av dens praksis, så uttalte Høyesterett i Rt. 2007 s.1274, Mobiltelefondommen, at den i den konkrete saken la *«en viss vekt»* på en rekke FTU avgjørelser med samme utfall. Dersom det foreligger langvarig og entydig FTU praksis om hvordan et konkret kontraktsrettslig spørsmål bør løses, så gir Høyesteretts uttalelse dermed støtte for at FTU praksis kan tillegges *«en viss vekt»*.

---

³³ Se bl.a Kruger, Norsk kjøpsrett, på s. 48

³⁴ Jf. forbrvtvl. § 1 bokstav a, b og c.

³⁵ Jf. forbrvtvl. § 11, tredje ledd, jf. første ledd.

På tross av sin lavere rettskildemessige vekt, så vises det også i juridisk teori regelmessig til FTU avgjørelser, dersom det ellers er få rettskilder, eller avgjørelsen illustrerer et særlig praktisk problem.³⁶ K. Kruger, synes for eksempel og ta til orde for at selv om FTU praksis har sine rettskildemessige begrensninger, så kan den tjene som nyttige illustrasjoner av dagliglivets praktiske konflikter, og på den måte gi et utfyllende bilde av moderne kontraktsrett.

Juristene som deltar i beslutningene, oppnevnes etter sin spesielle bakgrunn fra kontraktrettens område.³⁷ For tolkningen av forskjellige kontraktsrettslige regler, bør det derfor ikke være helt uten interesse hvordan den aktuelle regelen er praktisert av juristene i FTU.

Selv om det rettskildemessige utgangspunktet er ordinær kjøpsrett og FTU praksis sin rettskildemessige betydning derfor ikke må overdrives, så er den velegnet enten som illustrasjoner - eller ved mangel av andre rettskilder, og kan tillegges en «viss vekt», der praksis er langvarig og entydig.

Av flere grunner vil derfor henvises til FTU praksis i denne fremstillingen idet denne kan gi enkle og gode illustrasjoner av hvordan problemstillingene ved hestekjøp utfolder seg i praksis. Hestekjøpssakene som har vært behandlet i FTU har vært velegnet for en skriftlig behandling både fordi tvistesummen og sakens kompleksitet jevnt over har vært lavere enn de sakene som har vært prøvd for domstolene. En gjennomgang av rettspraksis viser også at FTU hestekjøpssakene vanligvis ikke er brakt inn for domstolene for etterfølgende behandling. Behandling i FTU kan derfor være prosessøkonomisk hensiktsmessig for partene, og særlig dersom tvistesummen er lav.

1.4.2 Metode

Formålet med avhandlingen er å belyse noen forskjeller, likheter og særtrekk i kjøpslovgivningens regelverk om selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt, overført til gjeldende rett i hestekjøpssakene. Problemstillingene som gjelder mangelsspørsmålet for avhandlingens del 2 skal rettslig drøftes med utgangspunkt i partenes avtalesituasjon, bakgrunnsretten og ulovfestet rett.

I del 1 skal det ut i fra hensyn til den fundamentale sammenheng med avhandlingens tema, foretas

---

³⁶ Se f.eks Kruger, Norsk Kontraktsrett, på s. 48.

³⁷ Jf. forbrvtvl. § 2

en kortfattet gjennomgang av bestemmelser og prinsipper, av en mer generell kontraktsrettslig betydning. I de tilfellene hvor rettsreglene i den videre fremstillingen har en særlig betydning for hestekjøpssakene, vil disse bli omtalt særskilt. I avhandlingens begge deler, vil de kjøpsrettslige utgangspunktene ved ordinære kjøp etter kjøpsloven bli behandlet først. Det vil særlig bli påpekt de tilfellene hvor rettsstillingen mellom selger og kjøper avhenger av typen kjøp, og forbrukerkjøpslovens utgangspunkter avviker fra de ordinære kjøp.

Del 1: Generelle bestemmelser av betydning for mangelsspørsmålet

2. Overordnet om kjøpslovgivningen i relasjon til oppgavens tema

2.1 Innledning

I avhandlingens del 1 står fastleggningen av om det er kjøpsloven eller forbrukerkjøpsloven som kommer til anvendelse mellom partene sentralt. Det kan spørres om regelsettene etter kjøpsloven, henholdsvis forbrukerkjøpsloven er identiske, noe som det innledningsvis kan konstateres at de på flere områder ikke er.

Den norske kjøpsloven av 1907 ble avløst av kjøpsloven av fra 13 mai 1988, som bygger på FN konvensjonen CISG.³⁸ Reglene i CISG gjelder for internasjonale kjøp, men har hatt stor betydning

---

³⁸ Convention on Contracts for the International Sale of Goods.

for innholdet av den norske kjøpsloven. CISG gjelder imidlertid ikke for forbrukerkjøp.³⁹ Frem til 2002 var særreglene om forbrukerkjøp inkorporert i den ordinære kjøpsloven av 1988. Ved Lov om forbrukerkjøp, (forbrukerkjøpsloven), lov av 21 juni 2002 nr 34, ble forbrukerkjøp skilt ut i denne lov, og tilpasset EU direktiv 99/44/EF. Forbrukerkjøpsloven bærer likhetstrekk med kjøpsloven i sin utforming, men gir enklere og klarere regler på en del sentrale områder. I følge lovens § 3 første ledd kan det «(...) ikke avtales eller gjøres gjeldende vilkår som er ugunstigere for forbrukeren enn det som følger av loven»

I motsetning til kjøpsloven,⁴⁰ er forbrukerkjøpsloven preseptorisk. Det vil si et forbud mot å avtale «vilkår», som setter forbrukeren i en ugunstigere stilling enn etter loven.⁴¹ Hvilken type «kjøp» det dreier seg om, er i tillegg avgjørende for blant annet lengde av reklamasjonfrister og bevisbyrdeeregler.⁴²

Det er ytelsens art og partsforholdene⁴³ i kontraktsforholdet, som er bestemmende for lovvalget. Etter forbrukerkjøpslovens ikraftsettelse fikk kjøpsloven bare direkte anvendelse for kjøp mellom næringsdrivende og kjøp mellom private. Vilkårene for når selger anses næringsdrivende etter forbrukerkjøpsloven, og når i forlengelsen mellomansvaret inntreffer, skal omtales. Begrunnelsen er at disse vilkårene ofte er de mest sentrale for lovvalget ved hestekjøp.

Utover de generelle sidene av lovvalget, kan det også nevnes at lovvalget har betydning for avhandlingens spesielle del 2. Det sentrale for fkjl. § 17 jf. § 16 første ledd bokstav b) hvor selgers opplysningsplikt direkte kommer til uttrykk, er at den må tolkes i lys av forbrukervernet. Senere skal det også redegjøres for flere forskjeller, som gir forbrukeren bedre beskyttelse sammenlignet med den lignende bestemmelsen i kjl. § 19 første ledd b). Det kan kort nevnes at kjøper etter kjøpsloven etter omstendighetene og i ulik grad er pålagt aktsomhetsplikter både før⁴⁴ og etter⁴⁵ levering av salgsgjenstanden, mens forbrukeren er det ikke.⁴⁶

Det gjelder i utgangspunktet ingen krav til formalisering av partenes avtaler.⁴⁷ I fortsettelsen legges

---

³⁹ Jf. kjl. § 5, jf. CISG art 2 bokstav a)

⁴⁰ Jf. kjl. § 3

⁴¹ Jf. fkjl § 3

⁴² Jf. presumsjonsregelen i fkjl. § 18 og kjl. som ikke inneholder en parallell bestemmelse

⁴³ Jf. ot.prp.nr 44 (2001-2002), s. 7, pkt. 2.1

⁴⁴ Jf. kjl § 20 (2)

⁴⁵ Jf. kjl. § 31

⁴⁶ Merk allikevel at særlige reklamsjonsregler gjelder

⁴⁷ Jf. det alminnelige avtalerettslige prinsippet om formfrihet mellom avtalepartene

det imidlertid til grunn at partene har søkt å formalisere avtalegrunnlaget ved en standardavtale. Slike standardavtaler er etterhvert er vanlig ved kjøp og salg av (særlig brukte) salgsobjekter. Det fremgår av rettspraksis, at Norges Rytterforbund sin «Standardkontrakt ved kjøp av hest»⁴⁸ er den desidert mest brukte ved omsetning av hest i Norge. Norges Rytterforbund har for forbrukerkjøp med næringsdrivende også utformet et mellommannstillegg.⁴⁹ I tillegg er partene⁵⁰ etter standardavtalene forpliktet til å følge «De etiske retningslinjer for omsetning av hest».⁵¹

NRYF's standardavtale forutsettes også at hesten er solgt «som den er» eller ved et lignende forbehold,⁵² som er typisk der selger frasier seg risikoen for skjulte feil og mangler. En klausul «solgt som den» er, har betydning for mangelsvurderingen jf. kjl. § 19 og fkjl. § 17 jf. § 16. Den nærmere betydningen av kontraktsrettslige forbehold vil bli behandlet del 2, før behandlingen kjøpers undersøkelsesplikt.

3. Lovvalget

3.1. Anvendelsesområde

3.1.1 «kjøp»

Kjøpsloven gir ingen definisjon av begrepet «kjøp».⁵³ En allmenn akseptert definisjon⁵⁴ er at *«(...) ved et «kjøp», skal selgeren overføre en eiendomsrett til et formuesgode mot betaling i penger (kjøpesummen) eller naturalia (bytte)⁵⁵ til kjøperen og eierskiftet har rettslig grunnlag i partenes avtale.»*

---

⁴⁸ Se: http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_nryfs-standardkontrakt-for-kjop-av-hest.pdf

⁴⁹ Jf NRYF's «Avtale om tjeneste som mellommann / rådgiver», http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_avtale-om-tjeneste-som-mellommann_radgiver.pdf

⁵⁰ Gjelder uttrykkelig for «medlemmer av klubber tilsluttet NRYF»

⁵¹ Jf § 1 i NRYF's Etiske retningslinjer for omsetning av hest, http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_etiske-retningslinjer-for-omsetning-av-hest.pdf

⁵² Jf. punkt 11 i NRYF's Standardkontrakt ved kjøp av hest

⁵³ Jf. kjl. § 1, første ledd

⁵⁴ Kruger, Norsk kjøpsrett, på s. 1

⁵⁵ Jf. kjl. § 1 andre ledd

Et «kjøp» forutsetter dermed to parter der en er selger og en er kjøper.

3.1.2 «ting»

Kjøpslovens primære virkeområde er kjøp av løsøregjenstander, jf. «ting».⁵⁶ Den nærmere betydningen av «ting» fremgår ikke direkte av loven, men det er sikkert at den vide ordlyden av «ting» dekker kjøp av dyr.⁵⁷ Avtaler om kjøp og salg av hest, omfattes derfor av den samme lovgivningen som kjøp og salg av andre løsøregjenstander.

3.2 Partenes stilling ved ulike typer kjøp

3.2.1 Ordinære kjøp

Kjøpsloven gjelder som nevnt ved ordinære kjøpsavtaler, uansett om partene er profesjonelle eller opptrer i egenskap av privatperson.⁵⁸ Kjøpsloven skiller i utgangspunktet ikke mellom disse. Av slike kjøpsforhold følger det forutsetningsvis av kjøpsloven en form for jevnbyrdighet mellom partene. Ved en kjøpsavtale mellom næringsdrivende opptrer begge partene i næring, og avtalen en del av deres næringsvirksomhet. I relasjon til avhandlingens tema, vil et eksempel være der en profesjonell hestehandler selger en hest til en privatdrevet rideskole. Når det gjelder begrepene «hesteselger» og «hestehandel» brukes disse både i dagligtalen og juridisk om en profesjonell hestehandler, som opptrer i næringsvirksomhet. Dette gjelder uavhengig av om kjøperen er en annen næringsdrivende, eller for den del omfattes av forbrukerkjøp. Kjøp mellom private⁵⁹ er dermed alle andre kjøp, enn kjøp i næring og forbrukerkjøp. Slike private kjøp omfatter de avtaler hvor selger opptrer i egenskap av privatperson, og kjøper opptrer som enten næringsdrivende eller privatperson. Et praktisk tilfelle er når en hest omsettes mellom to privatpersoner.

Når de kontraktsforhold som omfattes av kjøpsloven i utgangspunktet likestilles, så skyldes dette at

---

⁵⁶ Dersom ikke noe annet fremgår av annen lovgivning, jf. kjl. § 1 første ledd

⁵⁷ Se f.eks. NOU:1993:27 s. 42-44, med videre henvisning til kap 2.31.

⁵⁸ Ot.prp.nr 44 (2001-2002), s. 7, pkt. 2.1

⁵⁹ Omtalt som sivilkjøp i den kontinentale rettstradisjonen

kjøpsloven skal omfatte – og passe til - et vidt omfang av typetilfeller salgsgjenstander og ulike kontraktssituasjoner.

3.2.2 Forbrukerkjøp

Kjøp og salg av hest mellom privatpersoner skjer som nevnt typisk direkte mellom partene. En annen vanlig omsetningskanal for hest, er der hestehandleren kjøper og selger hester for egen regning til en forbruker, dvs. i egenskap av å selv være eier og selger av hesten.

Loven om forbrukerkjøp er en spesiallov, og er nærmere definert i forbrukerkjøpsloven § 1, tredje ledd. Forbrukerkjøpsloven kommer til anvendelse ved «forbrukerkjøp»,⁶⁰ og oppstiller to kumulative vilkår. Disse er nærmere angitt ved de forutsetninger at ”*selgeren eller selgerens representant opptrer i næringsvirksomhet*”,⁶¹ og kjøperen er ”*en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet*”.⁶² Forbrukerkjøpsloven får dermed anvendelse når en privatperson, jf. «fysisk person», for oppgavens tema kjøper en hest av en hestehandler.

En annen situasjon er hvor hestehandleren ikke er eier av hesten som forbrukeren kjøper, men selger den på vegne av en privat selger.⁶³ Dersom selgeren ikke opptrer i næringsvirksomhet, foreligger det allikevel et forbrukerkjøp etter § 1, tredje ledd, hvis det er slik at «*selgerens representant opptrer i næringsvirksomhet*». Mellommann vil da hefte solidarisk overfor kjøperen i samme grad som selger. Det skjer en identifikasjon mellom selger og næringsdrivende og avtalen skal av den grunn anses som et forbrukerkjøp.

Lovgiverens ønske om å sette forbrukerkjøperen i en særstilling, sammenlignet med den øvrige kjøpslovgivningen, kommer til uttrykk ved at forbrukerkjøpsloven opererer med en snevrere partssammensetning. Den generelle intensjonen for særreglene om forbrukerkjøp, økonomisk og kunnskapsmessig ulikhet i styrkeforholdet, som ofte preger avtaleforholdet mellom en næringsdrivende og forbrukeren. Særlig kan denne skjevheten gjøre seg gjeldende, når en forbruker kjøper hest fra eller gjennom sin trener.

---

⁶⁰ Jf. fkjl. § 1, første ledd

⁶¹ jf. fkjl. § 1, andre ledd

⁶² jf. fkjl. § 1, tredje ledd.

⁶³ Sml. bruktbilsalg gjennom bruktbilforhandler

I tillegg til å peke på noen situasjoner der lovvalget har stor betydning for resultatet, blir et tema om det vernet lovgiveren har ment forbrukeren skal ha blir ivaretatt på samme måte i hestekjøpssakene som ved kjøp av andre løse gjenstander. Omformulert er spørsmålet om det etter omstendighetene er vanskeligere for forbrukeren å nå frem med sitt krav mot selger i hestekjøpssakene enn hvor gjenstanden hadde vært en annen. Forbrukerbegrepet vil ikke bli behandlet ytterligere i denne oppgaven.

3.2.3 Hovedforskjeller ved preseptoriske og deklarasjoniske regler i kjøpsretten

Den helt vesentlige hovedforskjell mellom kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven, er at kjøpslovens regler er deklarasjoniske (fravikelige), jf. kjl. § 3, mens forbrukerkjøp er preseptoriske, jf. kjl. § 1, første ledd, 2. setning. Kjøpslovens bestemmelser viker dersom noe annet følger av «(...)avtalen, etablert praksis mellom partene, eller handelsbruk eller annen sedvane som må anses bindende mellom partene.»

Den generelle betydningen av kjøpslovens deklarasjoniske karakter, er at bakgrunnsretten først kommer til anvendelse hvis avtalen er taus, ufullstendig eller fraværende, og det heller ikke kan påvises noen av de andre grunnlagene som opplistet i § 3.⁶⁴ Det følger allikevel en rekke privat – og offentligrettslige begrensninger i partenes avtalefrihet. Særlig aktuelt er de alminnelige avtalerettslige ugyldighetsreglene, f.eks i avtl. § 36.

Forbudet i forbrukerkjøpsloven § 3 mot å avtale «vilkår», som setter forbrukeren i en ugunstigere stilling enn etter loven, utgjør dermed en ytterligere begrensning i avtalefriheten ved forbrukerforhold. Ved å begrense avtalefriheten, har lovgiveren derfor sett det som sitt klare formål å gi forbrukere et sterkere vern overfor den næringsdrivende selger.

Partene kan derfor åpenbart ikke avtale at det materielle innholdet av bestemmelsen om selgerens opplysningsplikt⁶⁵ helt eller delvis ikke skal gjelde. Tilsvarende kan det ikke fra selgerens side, gjøres gjeldende at en forbrukerkjøper hadde en plikt til å undersøke en bestemt gjenstand før⁶⁶ leveringen. Den skjerpede beskyttelsen lovgiveren har ment å gi forbrukeren, innebærer i korthet at han i mange tilfelle lettere vil ha et krav som han kan nå frem med mot selgeren. Preseptiviteten er i

⁶⁴ Ot.prp.nr 44 (2001-2002), på s. 7, avsnitt 2.1

⁶⁵ Jf. kjl. § 16 første ledd, bokstav b)

⁶⁶ Forbrukerkjøpsloven inneholder ingen regel om undersøkelsesplikt før avtaleinngåelse, sml. kjl. § 20 (2).

så måte et viktig virkemiddel, for at forbrukerbeskyttelsen kan gjennomføres etter lovgiverens vilje.

Forbrukerkjøpsloven § 3 er imidlertid ikke til hinder for å avtale vilkår som setter forbrukeren i en *gunstigere stilling* enn loven krever. Forbrukeren kan selvsagt også i kraft av avtalefriheten, innlate seg på kjøp av vare, som ikke svarer til alminnelig god vare, jf. fkjl § 15. Forutsetningen er imidlertid at forbrukeren er informert og innforstått med det, jf. «kjente til».⁶⁷

3.3 Nærmere om vilkårene på selgersiden:

3.3.1 Kravet til at selger må opptre i «næringsvirksomhet»

Som omtalt stilles det vilkår både selger og kjøpersiden, for at forbrukerkjøpsloven skal komme til anvendelse. For selgers vedkommende innebærer det at «selgeren» eller hans «representant» må opptre i «næringsvirksomhet»⁶⁸.

Det første spørsmålet er hva som skal til for at en selger skal anses å opptre i «næringsvirksomhet». De nærmere kriteriene av hva som oppfyller vilkåret om «næringsvirksomhet», er ikke definert i loven. Etter formuleringen «opptrer», er det allikevel ikke selgers generelle status som næringsdrivende er avgjørende. Det avgjørende er om han *ved det aktuelle salget* opptrer i næringsvirksomhet.⁶⁹ og det må derfor foretas en objektivisert vurdering ut i fra en betraktning av de reelle forholdene.

Ordlyden i «næringsvirksomhet» peker på at det må dreie seg om virksomhet av økonomisk art, og som er av et visst omfang. I forarbeidene⁷⁰ fremgår det uttrykkelig at det ikke er noe krav at virksomheten skal være registrert i Foretaksregisteret e.l. Ei heller er det et krav at virksomheten er selgers hovedbeskjeftigelse. Også salg som binæring omfattes derfor av lovens begrep. Generelt kan det nok antas at salgsvirksomhetens omfang og systematiske preg, profesjonelle preg og preg av næringsvirksomhet i snever forstand, sett i sammenheng med til tilsvarende faktorer ved

---

⁶⁷ Jf. fkjl. § 16 tredje ledd, sml. kjl. § 20 (1).

⁶⁸ Jf. fkjl. § 1, andre ledd

⁶⁹ Tverberg, s. 86

⁷⁰ NOU 1993:27 pkt. 6.4.2 s. 36 jf. NOU-1993-27 kapittel V 2.2.4.

selgerens øvrige virksomhet, blir avgjørende.⁷¹

I samme forarbeider⁷² fremholder også utvalget at det ved anvendelsen av næringsvirksomhetsbegrepet kan by på tvil særlig ved kjøp og salg av dyr, ved at virksomheten både på selger- og kjøpersiden kan ligge i grensesonen mellom hobby og næring.

Ut i fra de omtalte momentene forarbeidene angir, vil det nok som regel være klart om en hesteselger opptrer ledd i næringsvirksomhet. Ved tvilstilfeller må avgrensningsspørsmålene ved kjøp av hest, løses ut fra en ordinær fortolkning av lovens begreper og retningslinjene som er utviklet i praksis.⁷³ Om denne grensedragningen har FTU avsagt en rekke avgjørelser ved kjøp av hund, og terskelen viser at det skal relativt lite til før selgeren anses å opptre i næringsvirksomhet.⁷⁴

3.3.2 Salg inngått gjennom en mellommann – fullmektig

3.3.2.1 Når mellommannen blir solidaransvarlig med selgeren

I Norge er omsetning av hest mellom næringsdrivende, ved kommisjon eller fullmakt uvanlig. I slike andre kontraktsforhold enn forbrukeravtaler gjelder hovedregelen om at mellommannen blir stående utenfor avtalen.⁷⁵ Etter forbrukerkjøpsloven § 1, fjerde ledd er regelen annerledes, og det sentrale er at mellommannen «(...) som opptrer i næringsvirksomhet (...)», pådrar seg solidarisk ansvar overfor forbrukeren, ved siden av selgeren.

Denne særregelen for mellommanntilfellene i forbrukeravtaler begrunnes etter forarbeidene⁷⁶ på flere måter. En viktig begrunnelse er hensynet til kjøperen, som får flere å forholde seg til, og forbrukeren ofte heller ikke er klar over at mellommannen ikke er selgeren. For det andre begrunnes bestemmelsen med en tanke om at mellommannen må gi kjøperen et bedre grunnlag for å bedømme varen. Se som illustrasjon Rt 1925 s. 215,⁷⁷ hvor det viste seg at en hest etter kjøpet led av forskjellige vesentlige mangler, og kjøperen fikk heve kjøpet. Han ble også tilkjent erstatning fra

---

⁷¹ Tverberg s. 88

⁷² NOU:1993:27 s. 39

⁷³ Tverberg, s. 88

⁷⁴ Se f.eks FTU 2005/152, FTU 2004/334 og FTU 2003/ 536.

⁷⁵ Jf. de alminnelige prinsippene om mellommanns stilling i norsk rett

⁷⁶ Forbrukerkjøpsutvalgets mindretall jf. NOU:1993: 27 s. 42-44 og Innst.O. nr 69 (2001-02) s. 5-6

⁷⁷ Dom er avsagt (lenge) før fkjl. trådte i kraft, men partskonstellasjonen i dag ville være omfattet av særregelen om mellomansvaret etter fkjl.

selger fordi denne måtte svare for sin fullmektig, (Kristiania Ridehus) som «(...) hadde opptraadt paa en maate, som var egnet til at bibringe kjøperen den forestilling, at hesten var fri fra andre end de i en av fuldmægtigen erhvervet dyrlægeattes nævnte feil(...)». Denne begrunnelsen er altså særlig aktuelt med tanke på de opplysningene om varen, som mellommannen formidler fra selgeren til kjøperen. Et tredje hensyn er at mellommannen ofte er mer kyndig enn selgeren.

Det er følgelig klart at et skjerpet mellommannsansvar for hesteformidler i forbrukerkjøp, gir forbrukeren et sterkere vern, sammenlignet med andre kjøpsavtaler hvor mellommann benyttes ved salget.

3.3.2.2 Unntak fra mellommannsvaret

Dersom «forbrukeren blir gjort uttrykkelig oppmerksom på at representanten bare opptrer som mellommann (...)»⁷⁸, er det ikke aktuelt med solidaransvaret for mellommannen. For å unngå å havne i solidaransvar, må mellommannen etter bestemmelsens ordlyd, ha tatt et «uttrykkelig» forbehold om å stå utenfor avtalen

Spørsmålet om mellommannen har tatt et «forbehold» om å stå utenfor avtalen, og i så fall om forbeholdet kan anses å være «uttrykkelig», må avgjøres etter en konkret tolkning. Det er mellommannen, som den profesjonelle part, som er nærmest til å sannsynliggjøre at forbrukeren er gjort uttrykkelig oppmerksom på at han ikke er ansvarlig.⁷⁹

I en nyere FTU sak rettet en forbruker krav om heving mot en formidler av travhester på grunn av atferdsproblemer som gjorde at hesten var ubrukelig til travkjøring. Innklagedes virksomhet formidlet travhester via sin hjemmeside og det var på det rene at han hadde tatt et forbehold på nettsidens «kontakt oss» om at han kun drev en formidlingstjeneste. Utover forbeholdet på hjemmesiden, fant ikke FTU det godtgjort at ytterligere forbehold var tatt fra formidlerens side. Formidleren og forbruker hadde heller ikke inngått skriftlig kontrakt som kunne gi støtte til formidlerens påståtte forbehold. FTU kom i så måte til at forbeholdet ikke var «uttrykkelig», og mellommannen derfor var ansvarlig etter § 1, fjerde ledd.

Etter regelens fjerde ledd, andre punktum, så gjelder ansvaret heller ikke «når selgeren selv opptrer i næringsvirksomhet». Det er altså bare når selger er en alminnelig privatperson at mellommannen kan

---

⁷⁸ Jf. fkjl § 1 fjerde ledd

⁷⁹ FTU-2013/461

bli solidaransvarlig.

4. Tidspunktet for mangelsvurderingen

4.1 Risikoens overgang – generelle utgangspunkter

Først når kjøper hevder at selgers ytelse ikke er kontraktmessig, fordi relevante forhold ved den har blitt fortiet fra selgerens side, blir overleveringen av gjenstanden fra selgeren til kjøperen en faktisk omstendighet som det knytter seg rettsvirkninger til.⁸⁰

For det første skjer det i kjøp en overgang av risiko, det vil si at risikoen for tap og skade på gjenstanden går over fra selger til kjøper. Risikoens overgang er for ordinære kjøp nærmere regulert i kjl. §§ 12 og 13, og ved forbrukerkjøp i fkjl. §§ 13 og 14. Utgangspunktet etter både kjl § 13 og fkjl § 14 er at levering av gjenstanden fra selgeren til kjøperen skjer til det tidspunkt som fremgår av avtalen.

Risikoen går normalt over på kjøper ved overlevering av gjenstanden.⁸¹ Hovedregelen kan derfor sammenfattes til at den av selger og (forbruker)kjøper som har tingen i sin besittelse, er også den som har risikoen for de feilene som måtte oppstå. Av det som er sagt i innledningsvis om de mange usikkerhetsmomentene knyttet til hesten som levende salgsgjenstand, er det klart at der det er avtalt et avvikende tidskille mellom leveringstidspunktet og risikoens overgang kan det få særlig stor betydning ved hestekjøp.⁸²

Når det gjelder det eksakte tidspunktet der hesten skal anses overlevert, med den konsekvens at den fulle risikoen er gått over på kjøperen, kan jeg ikke se at dette er avklart i rettspraksis.

Dette tidspunktet er imidlertid regulert i ovennevnte standardavtale.⁸³ Risikoen for feil og mangler eller at hesten skulle omkomme eller bli skadet så den må avlives, går over på kjøper «*når hesten er brakt inn på transportmiddelet og alle dører til transportmiddelet er lukket.*» Ved sendekjøp går risikoen for

---

⁸⁰ De absolutte reklamasjonsfristene starter også å løpe fra tingen ble overtatt, og som er på to eller fem år, jf. kjl. § 32 andre ledd og fkjl § 27 andre ledd.

⁸¹ Hentekjøp ved ordinære kjøp jf. kjl. §§ 6 og 6 andre ledd. Sml. forbrukerkjøp jf. § 5 jf. og 7

⁸² Som presisert LE-1990-67

⁸³ NRYF's standardavtale ved kjøp av hest, pkt. 10

hestekjøp etter standardavtalen over på kjøper «*når hestens siste bein forlater noen del av transportmiddelet.*»

For det andre så er tidspunktet der ”risikoen går over på» (forbruker)kjøperen også det avgjørende tidspunktet for bedømmelse om gjenstanden har mangler, jf. kjl. § 21 og fkjl. § 18.

Det rettslige utgangspunktet er at feil som følger av brukerfeil ikke kan gjøres gjeldende som mangel.⁸⁴ Det samme gjelder feil som ikke kan føres tilbake til kjøpstidspunktet.⁸⁵ Rt 1925-215 er illustrerende for hestekjøp, der førstevoterende uttaler at «Men hvad enten den efter salget indtraadte forværrelse skyldes daarlig stel eller anden ukjendt aarsak maa sælgeren være ansvarsfri.»

Videre i samme dom presiseres det også at «Naar kjøperen var vidende om at hesten hadde galler og ansamling i haserne, maa han saavidt skjønnes selv ha risikoen for en senere mer eller mindre paaregnetlig forværrelse av tilstanden.» (Forbruker)kjøper kan med andre ord heller ikke gjøre gjeldende mangler som han kjente til.⁸⁶

Hvis det ved overleveringen foreligger en synlig skade på hesten, f.eks at kjøperen ser den har et stort sår eller den er tydelig utgangshalt. så kan kjøper umiddelbart reklamere overfor selger. Rettspraksis viser imidlertid at det typiske ved hestekjøp er at ytelsen er levert tilsynelatende i kontraktsmessig stand, men senere viser seg å lide av faktiske mangler, som av ulike årsaker viser seg en god stund etter overleveringen. Når det gjelder «mangel(er) som først viser seg senere», så presiserer forarbeidene⁸⁷ at det er ikke «(...) avgjørende om mangelen viser seg seinere såframt den forelå allerede ved risikoens overgang». Dersom kjøper kan bevise at selve «spiren»¹ til mangelen ved hesten forelå ved leveringen og reklamasjonen er fremsatt innenfor de preklusive fristene⁸⁸, så er loven ikke til hinder for å fremme misligholdskrav mot selger der feilen skulle vise seg på et senere tidspunkt.

Behandlingen så langt viser at reglene om tidspunktet for mangelsvurderingen for det vesentligste er felles for ordinære kjøp og forbrukerkjøp. I forbrukerkjøp er det særbestemmelser om en avvikende bevisbyrde og bevistema enn etter ordinære kjøp. Den praktiske viktige

---

⁸⁴ Jf. kjl § 30 og fkjl § 26

⁸⁵ Jf. kjl. § 21 (1), jf. § 13 og § 6 og henholdsvis fkjl. § 18 (1), jf. § 14 og § 7.

⁸⁶ Jf. kjl. § 20 (1) og fkjl. § 12(3)

⁸⁷ Ot.prp.nr 80 (1986-1987), under pkt. 5

¹ Tverberg 2008 s. 299 jf. Hagstrøm 2005

⁸⁸ Jf. både de absolutte og relative reklamasjonsreglene i kjl. og fkjl.

presumsjonsregelen i § 18 andre ledd, reiser interessante og til dels usikre spørsmål når det kommer til dens anvendelse ved forbrukerkjøp av dyr.⁸⁹ Av hensyn til analysedelen, skal disse spørsmålene *kun* behandles som illustrasjon for hvor komplisert prosessene rundt hestehandel kan være.

4.2 Presumsjonsregelen i forbrukerkjøpsloven § 18 andre ledd

Presumsjonsregelen innebærer at en mangel «*som viser seg*» innen seks måneder etter overleveringen formodes å ha eksistert ved risikoens overgang, slik at feilen utgjør en kjøpsrettslig mangel. Dette gjelder likevel ikke dersom selgeren beviser at feilen er oppstått av senere årsaker, som ikke har sammenheng med salgsgjenstandens tilstand på leveringstidspunktet, eller dersom «*formodningen er uforenlig med varens eller mangelens art*».⁹⁰ Forutsatt at formodningen ikke er uforenlig med varens eller mangelens art, jf. unntaksregelen i fkl. § 18 andre ledd, andre punktum, blir dermed spørsmålet om selger har bevist at skaden ikke skyldes salgsgjenstandens tilstand ved levering. Selgeren må sannsynliggjøre at den aktuelle skaden på salgsgjenstanden, f.eks en skadet skjerm på en mobiltelefon⁹¹, skyldes en brukerfeil eller ytre påkjenning. Kan han ikke det, formodes årsaken til skaden å ha eksistert på kjøpstidspunktet og dermed utgjør den en mangel.

Presumsjonsregelen er aktuell når det gjelder mangler ved hest som en forbruker etter sin kunnskapsmessige svakere stilling, ikke kunne forventes å være oppmerksom på, f.eks der skaden er medfødt eller skyldes en utviklingsfeil. Tilsvarende vil gjelde der det ikke er reell tvil om at mangelen kan tilbakedateres før risikoens overgang, slik at det kun var tale om en forverring av en latent skade. Presumsjonsregelen om omvendt bevisbyrde gir dermed forbrukeren⁹² god beskyttelse, i avtaler med den næringsdrivende som har den kunnskapsmessige fordel på sitt område.

Spørsmålet om mangelen «*viser seg*» innenfor presumsjonsregelens tidsramme er ofte enklere der salgsgjenstanden er EU-godkjent, utstyrt med vognkort, mål, vekt, oppgitt kapasitet, listepreis og beregnet bruksområde, og med faste garantier.⁹³ Dette er ikke mulig ved handel og bruk av hest, og helt grunnleggende er at hesten fra naturens side, faktisk ikke er konstruert for å bli ridd på av

---

⁸⁹ Ot.prp.nr.44 (2001-2002) s. 175: gjør ingen generelt unntak for hundekjøp, men unntakene kan ved kjøp av hund få anvendelse etter konkret vurdering

⁹⁰ Jf. § 18 andre ledd annet punktum, vanlige bevisregler gjelder

⁹¹ Se f.eks FTU-2011-652

⁹² Til sammenligningen med den alminnelige kontraktsrettslige regel hvor vanlige bevisregler gjelder

⁹³ Jf. «Norges Rytterforbund og hestehandlerne» styret v/ president Kristin Kloster Aasen

mennesker. Kritikken⁹⁴ mot presumsjonsregelen når den finner sin anvendelse ved hestekjøp,⁹⁵ er derfor at omvendt bevisbyrde i enkelte tilfeller kan bli for byrdefull overfor den næringsdrivende selger. Man kan tenke seg at en slitasjeskade, for eksempel en seneskade, oppstår akutt etter risikoens overgang. Når de sakkyndige ikke kan avvise at «*spiren*» kunne ha vært tilstede på det aktuelle skadetidspunktet, kan selger tape saken på det grunnlag, at det fra hans side ikke kan bevises at hesten ikke har hatt «*spiren*» til den aktuelle skaden, «*som viser seg*» etter risikoens overgang.

Argumentet er at enhver ridehest, på et visst nivå, til enhver tid vil ha «*spiren*» til en eller annen form for skade, hvis den f.eks rides for hardt eller utsettes for andre ytre påkjenninger.

I LE-1990-67⁹⁶ var det tvilsomme spørsmålet om en leddskade kunne tilbakedateres til leveringstidspunktet. Mindretallet vektla den rettsoppnevnte sakkyndiges forklaring, om at selv bare et par dager feil bruk av hesten, kunne være tilstrekkelig til å utløse halthet som en kronisk og invalidiserende leddskade innen 2 – 4 uker. En forbruker *kan* i verste fall i løpet av kort tid forårsake store, irreversible skader på hesten og som ofte ikke manifesterer seg øyeblikkelig, og som er vanskelige å eksakt tilbakedatere. Dersom hestens eksteriør ikke er optimalt, men allikevel innenfor det relativt romslig akseptable⁹⁷, f.eks ved skjev beinstilling, kan belastningsskader i kombinasjon med normalt bruk, på samme måte materialisere seg både spontant og over lang tid.

Levende dyr kan være vanskelige å undersøke ned til minste detalj. Skulle en grundig undersøkelse ha vært foretatt må selger, iallfall til en viss grad, kunne føle seg sikker på at han har gitt de nødvendige opplysningene og innrette seg deretter. Samtidig er det et viktig argument at dersom presumsjonsregelen helt eller delvis generelt skulle unntas anvendelse ved hestekjøp, ville det være vanskeligere for forbrukeren å nå frem med sitt krav mot selgeren, enn hvor gjenstanden hadde vært en annen. Hvor relevant presumsjonsregelen ellers vil være ved hestehandel overlates til rettspraksis å avklare.

4.3 kort om mangelsvurderingen i relasjon til oppgavens tema

---

⁹⁴ Juridiske problemstillinger i relation til mangler ved heste i forbrukerkjøp, av Kamilla Bjerre Munk, 2013, Aalborg Universitet (masteroppgave)

⁹⁵ Dansk forbrukerkjøpsrett som gjelder hestehandel, se f.eks V.L.B-1786-08

⁹⁶ Merk: saken gjaldt et ordinært kjøp og avsagt under dissens 3:2

⁹⁷ RG-1948-445: «*skarpt avsatte haser*» ble ikke ansett som en feil som nedsetter bruksverdien.

De faktiske mangelsspørsmålene som i praksis ved hestekjøp reiser seg etter risikoens overgang har vist seg å by på noen utfordringer. Kjøper hevder at det foreligger en mangel fordi selger har fortiet den han mener er relevante forhold ved hesten. Selger på sin side hevder ofte begrunnet i hestens noe spesielle karakter som salgsgjenstand, at det aktuelle forholdet ikke er en mangel ved hesten og at den iallfall ikke forelå før risikoens overgang. De tvilsomme bevisspørsmål skyldes til dels stor uenighet blant de sakkyndige i forbindelse med disse spørsmålene, og dels fordi hesten som levende individ er vanskelig å bevare som bevis.⁹⁸ Når tvistes spørsmålet kommer opp for retten, er hesten ofte ubrukelig eller allerede avlivet. Prosessrisikoen for partene ved søksmål er ofte betydelig, og saksomkostningene alene kan beløpe seg høyere enn tvistegjenstandens verdi.

Retting er ikke mulig der hesten er ubrukelig eller allerede avlivet. Selv om hesten skulle forefinnes i live så er den etter sin art en spesieytelse så nøye utvalgt til kjøpers formål, at dersom det konstateres mangel er omlevering mindre tenkelig. Omlevering er allikevel praktisk ved forbrukerkjøp, noe som kan være en del av grunnen for at det finnes få saker der forbruker har fremmet søksmål med krav mot hestehandler. Virkningene av heving er at mottatte ytelser skal returneres.⁹⁹ Andre misligholdsbeføyelser som er mindre inngripende overfor selger enn heving¹⁰⁰ av avtalen, kan tenkes ved hestekjøp, f.eks prisavslag. Dette er imidlertid følger som kjøper i praksis sjeldnere fremmer. Erstatning¹⁰¹ for økonomiske tap kjøper lider som følge av en mangel kan også komme på tale. I praksis for hestekjøp er det med andre ord heving, sammenholdt med erstatning for kjøpers tap i forbindelse med kjøpet, som er de mest aktuelle misligholdsbeførelsene å kreve.

Det avgjørende for de kontraherende parter er at handelen kan gjennomføres etter partenes intensjon. Kontraktsmessig ytelse for selgers vedkommende innebærer at det presteres rett ytelse, til rett tid og rett sted. Selgers ytelse skal anses mangelfull dersom den ikke har avtalte egenskaper, eller den har egenskaper som den etter avtalen ikke skal ha.¹⁰² Hva som skal anses som en vesentlig mangel som i ordinære kjøp gir kjøper rett til heving, beror på en konkret vurdering av blant annet den aktuelle salgsgjenstand og avtalen. Det vil forutsetningsvis alltid være tale om en mangel som er vesentlig, når tingen ikke kan brukes til det angitte kjøpsformål, og feilen heller ikke kan rettes. Ved hestekjøp vil det som avhandlingen viser f.eks være en vesentlig mangel både når det gjelder

---

⁹⁸ I motsetning til f.eks en bil som kan settes i garasjen til saken kommer opp for retten

⁹⁹ Jf. kjl. § 64 andre ledd.

¹⁰⁰ Jf. kjl § 37 og fkjl §§ 31 og 32

¹⁰¹ Jf. kjl § 40 og fkjl § 33

¹⁰² Knophs oversikt over Norges rett, 13. utgave, på s. 287

fortielse av tidlig stadie av en progredierende lidelse med et snikende forløp,¹⁰³ eller hvis en hest lider av et så dårlig gemytt at den er ubrukelig til ethvert formål.¹⁰⁴ Derimot vil ett enkeltstående tilfelle av kolikk, ikke være et forhold som faller innenfor selgers plikt å opplyse om.¹⁰⁵ Mindre ryggproblemer som er så vanlige hos ridehester og som er slikt kommer og går,¹⁰⁶ er etter omstendigheten heller ikke en vesentlig mangel. Tilsvarende er det ikke en mangel ved ved hesten at kjøper simpelthen ikke liker den, eller at en hoppe ikke gir så gode føll som kjøper hadde sett for seg. En hestekjøper kan med andre ord ikke forvente seg en «perfekt» utgave. I hvilken grad partenes rettigheter og plikter ved hestekjøp kan gjennomføres etter partenes intensjon, avhenger av hvordan partene og deres representanter og medhjelpere opptrer, hvilke avtaler som inngås, og de undersøkelser som foretas, noe som er tema i fortsettelsen.

Del 2: Mangelsspørsmålet

5. Generelle utgangpunkt for selgers opplysningsplikt

5.1 Selgers opplysningsplikt

---

¹⁰³ TOSLO-2007-50674

¹⁰⁴ Rt. 1905 s. 222

¹⁰⁵ FTU-2008-801

¹⁰⁶ LB 2009 – 86773

5.1.1 innledning

Ut fra sammenhengen mellom reglene om selgers opplysningsplikt og reglene om kjøpers undersøkelsesplikt, er det tale om regelsett som dels utfyller hverandre og dels gir uttrykk for å være sine respektive motsatser. Prinsippet om partenes opplysningsplikt har sin bakgrunn i eldre rettspraksis, som gjennom kodifisering har funnet veien til lovgivningen.¹⁰⁷ Den springer ut av den såkalte lojalitetsgrunnsetningen i kontraktsretten, og i dette ligger at man ikke er «seg selv nok».¹⁰⁸

Det skal etterhvert foretas en undersøkelse av om det er grunnlag for å oppstille avvikende vurderingstemaer eller terskler der omsetningssituasjonen er hestekjøp. Skjæringspunktet mellom selgers opplysningsplikt og kjøpers undersøkelsesplikt står her sentralt. Når omfanget av de alminnelige kjøpsrettslige utgangspunktene skal klarlegges, vil reglene om kjøperens undersøkelsesplikt sammenholdes med reglene om selgerens opplysningsplikt. Spørsmålet blir så hvilken betydning kjøpers undersøkelsesplikt har for omfanget av selgers opplysningsplikt ved hestekjøp. Det skal først spørres hvilke vilkår som etter kjøpsretten må være oppfylt for at kjøper skal kunne gjøre gjeldende at avtalen er misligholdt grunnet selgers opplysningssvikt.

5.1.2 presentasjon av vilkårene

Av fremstillingsmessige årsaker foretas primært en gjennomgang med utgangspunkt i vilkårene av selgerens opplysningsplikt i kjl. § 19 første ledd bokstav b). Bestemmelsen gjelder direkte bare for salg «som den er», men det er sikker rett at den får anvendelse også ved andre kjøp, der selger ikke har tatt noe bestemt forbehold, jf. den alminnelige læren om opplysningsplikten.¹⁰⁹

For at en kjøper med rette skal kunne gjøre gjeldende at selgeren har unnlatt å oppfylle sin opplysningsplikt, så er det etter kjøpslovgivningen¹¹⁰ for det første en forutsetning at tilbakeholdelsen av opplysningene om det faktiske «forhold», må ha «*virket inn på avtalen for kjøperen*». Innvirkningskravet kan sammenfattes til spørsmålet om det er sannsynlig at avtalen ikke ville blitt inngått, eller alternativt ville blitt inngått på gunstigere kjøpsvilkår, dersom kjøper hadde fått opplysningene. I tillegg stilles et krav om at den fortiende selger har handlet med forsett eller

¹⁰⁷ Kruger, Norsk Kjøpsrett s. 229

¹⁰⁸ Jf. NOU 1993: 27 kap V på s. 57

¹⁰⁹ Hagstrøm, Obligasjonsrett s. 73

¹¹⁰ Jf. fkjl. § 16 første ledd bokstav b), avhl. § 3-7 og kjl. § 19 første ledd bokstav b)

grov uaktsomhet, jf. «kjente eller måtte kjenne til»¹¹¹, ved å ikke opplyse kjøperen om de faktiske forholdene som vedkommende hadde «grunn til å rekne med å få».

Forutsatt at disse fire kumulative vilkårene bestemmelsen oppstiller er oppfylt, kan det antas at selgeren har tilsidesatt sin opplysningsplikt. Det må i det enkelte tilfellet foretas en sammensatt og konkret vurdering der visse objektive og subjektive momenter inngår, noe som følger av bestemmelsen.¹¹² For å klarlegge det nærmere omfanget av selgerens opplysningsplikt skal vilkårene fremstilles enkeltvis.

5.1.3 Forutsetninger

Hesten er en kontraktsgjenstand som etter sin art ofte er helt eller delvis er ubrukelig til sitt kjøpsformål når mangelen først aktualiserer seg, jf. avhandlingens del 1. Kjøper ville som regel helt avstått fra handelen hvis han hadde fått den korrekte opplysningen fra selger. Det legges derfor til grunn at innvirkningskravet er oppfylt fordi kjøperen ville lagt vekt på de mangelfulle opplysningene.

Av hensyn til sammenhengen konstateres det også innledningsvis at kravet om grov uaktsomhet, jf. «måtte kjenne til», er oppfylt også der selger på en bevisst og forsettlig måte, fortier relevante forhold om kontraktsgjenstanden, som har realisert seg på avtaletidspunktet¹¹³ jf. «kjente til». Det kan i denne forbindelse vises til Rt. 1905 s. 222, en av få Høyesterettsdommene som angår selgers opplysningssvikt ved hestesalg. Selger ble dømt etter dagjeldende straffelovs bestemmelser om svik. Selgeren hadde rett nok uttalt at «Hoppen var lei (...)», men fortiet at den var mannevond og derfor fullstendig ubrukelig til sitt formål. Selgeren fortiet dermed skjulte feil ved hesten eller unnlot å fortelle om alvorlige tilstander som utgjorde en fremtidig risiko for nedsatt brukspotensiale. Høyesterett kom til at feilen ikke kunne vært avdekket ved en undersøkelse.

Dersom kjøper forutsetningsvis hadde foretatt en undersøkelse, hadde nok Høyesterett kommet til samme resultat, fordi selgeren hadde opptrådt svikaktig, jf. kjl. § 20 andre ledd. Uavhengig av kontraktsområde, kontraktsgjenstandens art eller partenes stilling så vil den forsettlige svikaktig

---

¹¹¹ Merk «burde kjenne til» i § 16 første ledd bokstav b)

¹¹² Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 141

¹¹³ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 144

handlemåte aldri kunne anerkjennes av rettsordenen. Det typiske for kjøp og salg av levende dyr, er som nevnt dette usikkerhetsaspektet som knytter seg til utviklingen av eksisterende tilstander og sykdommer.¹¹⁴ Ovennevnte skal søkes klarlagt nærmere, ettersom hestekjøps sakene er velegnet til å illustrere bl.a opplysningsplikts ytre grense mot mer usikre opplysninger, men som allikevel angår betydningsfulle forhold. Først skal det redegjøres for enkelte generelle spørsmål, som har betydning i relasjon til selgers opplysningsplikt, men som allikevel ikke klart fremgår av bestemmelsenes¹¹⁵ ordlyd

5.1.4 *Generelle avklaringer*

Dersom selgeren eller dennes representant vil unngå å pådra seg ugunstige rettsfølger grunnet opplysningssvikt, må han etter kjøpsloven § 19 og forbrukerkjøpsloven § 16 «gi opplysninger» til kjøperen.

Bestemmelsene er tause når det gjelder i hvilken *form* og til hvilket *tidspunkt* opplysninger som omfattes av opplysningsplikten skal meddeles kjøperen. Det avtalerettslige utgangspunktet om formfrihet mellom kontraktspartene innebærer at selgers eller dennes representant, kan «gi» opplysningene skriftlig eller muntlig. Når det gjelder tidspunktet for meddelelsen av opplysningene til kjøper, jf. «ved kjøpet», så er dette samsvarende med det tidspunktet når partene etter kontraktsforholdet inngår en bindende avtale.¹¹⁶

Lovens krav er at kjøperen «ved kjøpet» har mottatt opplysningene, jf. «å gi opplysning». Det er selgeren som har opplysningsplikt, og derfor etter sikker rett bevisbyrderisikoen for at kjøper mottar opplysningene. I forlengelsen kan spørsmålet om opplysningene er gitt på en tilstrekkelig klar og tydelig måte oppstå, noe som særlig kan aktualisere seg i forbrukerforhold.

Opplysninger som selger skriftlig eller muntlig har gitt kjøper før partene var gjensidig bundet, vil da inngå i opplysningsgrunnlaget til kontraktspartene. Inngår alle selgers relevante opplysninger i opplysningsgrunnlaget, har selger som et foreløpig utgangspunkt overholdt opplysningsplikten. Rettsvirkningen vil da være at kjøperen er avskåret fra å fremme mangelskrav mot ham på dette

---

¹¹⁴ Ikke helt ulikt kjøp av fast eiendom, f. eks selgerens opplysningsplikt for risiko for ytterligere soppangrep, jf. Rt. 1935-699.

¹¹⁵ Jf. kjl § 19 første ledd b) og fkjl. § 16 første ledd b)

¹¹⁶ Jf. de alminnelige reglene om avtaleinngåelse.

grunnlag. Sentralt som opplysningsgrunnlag ved et hestekjøp står selgers egenerklæring, og en eventuell veterinærundersøkelse.

5.2 Omfanget av selgerens opplysningsplikt

5.2.1 Vilkåret om «vesentlige forhold ved tingen eller dens bruk»

Ordlyden av «forhold» ved salgsobjektet «eller dens bruk» er åpen og gir isolert sett få begrensninger. Etter en naturlig tolkning kan selger etter loven plikte å opplyse om mange slags «forhold», som kan påvirke tingen eller ha betydning for bruken av den. Informasjon om forhold som bruksområde, anvendelse og holdbarhet er i følge forarbeidene til forbrukerkjøpsloven¹¹⁷ kjerneområdet til bestemmelsen.

Informasjon om forhold som tingens levetid, og miljøegenskaper, er av naturlige årsaker mindre aktuelt når det gjelder handel med levende dyr for prestasjonsformål, enn f.eks standardiserte varer. Begrunnelsen finnes i hovedregelen om at opplysningsplikten bare gjelder for historiske kjensgjerninger, og ikke på hypoteser eller forventninger om utviklingen i fremtiden.¹¹⁸ Dette utgangspunktet setter bl.a en viktig skranke for kjøpers beskyttelsesverdige forventninger når det gjelder kjøp av levende dyr for prestasjonsformål. Som salgsgjenstand er hestens prestasjoner svært avhengig av ytre forhold og miljøpåvirkning. Ingen hest kan selges med en forventning om absolutt suksessgaranti. Selgers spekulasjoner om hvorvidt den med «rett rytter» kan nå de høye klassene og lignende, er følgelig ikke «forhold ved tingen», som omfattes av selgers opplysningsplikt. Senere skal det derimot illustreres hva ligger i begrepet «historiske kjensgjerninger».

Forarbeidene til forbrukerkjøpsloven¹¹⁹ fremhever at det må foretas flere avgrensinger i selgers plikter, slik at ikke enhver fortielse fra selgers side om «forhold» ved tingen eller dens bruk kan gi grunnlag for å konstatere mangel overfor ham. Lovgivers uttalelser om avgrensingene etter selgers ellers strengere plikter på området for forbrukerkjøpsretten, kan på flere måter ha overføringsverdi til kjøpsloven § 19, som generelt er mindre streng overfor selger. Her er det for øvrig unntak som

---

¹¹⁷ Ot.prp.nr 44 (2001-2002), jf. utvalgets merknader i NOU 1993:27 s.123-124

¹¹⁸ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 141

¹¹⁹ Ot.prp.nr 44 (2001-2002)

skal presiseres senere.

At det må dreie seg om forhold «ved tingen», tilsier for det første at opplysningsplikten ikke rekker lengre enn informasjon som har tilknytning til primære forhold ved¹²⁰ den individuelle tingen som omsettes. For eksempel hans motivasjon for å selge tingen, eller det at han har andre interessenter¹²¹ faller i utgangpunktet utenfor ordlyden, fordi det da ikke dreier om en egenskap «ved» selve tingen eller «dens» bruk.

Formålet med bestemmelsen taler forutsetningsvis for at selgeren som utgangspunkt alltid må gi kjøperen relevante opplysninger om konkrete «forhold» ved tingen, som han har sikker kunnskap om og som kjøper har vanskelig for å finne ut av på egenhånd. Eksempler kan være en bil som har vært kollisjonsskadd eller en hest som tidligere har vært operert for en tilstand. Begge er forhold som kan ha betydning for tingens holdbarhet. Hvilken informasjon som kreves gitt må imidlertid vurderes konkret, og er avhengig av betydningens grad. Ikke enhver fortielse av «forhold ved tingen eller dens bruk» kan gi grunnlag for å konstatere mangel overfor selger.

Tingens bruksområde kan være nøye spesifisert, og fremgå mer eller mindre direkte av avtalen. For eksempel kan et spesifisert bruksområde for en bil er være en sportsbil, Elbil eller lekebil. Oftest vil det være gjenkjennelig for kjøper om gjenstanden han søker passer innenfor en av disse kategoriene. Tilsvarende som en kjøper ut fra høyden, som regel kan differensiere mellom ponni og hest. Slike synbare forutsetninger faller som regel utenfor selgers opplysningsplikt.

Når det gjelder betydningen av et forhold, knyttet til anvendeligheten der kjøpsobjektet er en hest, kan man kan tenke seg at selger har fortiet at en hest ved samlende galopparbeid har problemer med tungerekking. Forholdet var allikevel ikke synbart for kjøperen, (f.eks fordi problemet kun viser seg hos hesten under stressende konkurranser).

Innenfor den skjønsmessige disiplinen dressurkonkurranse på innebærer tungerekking hos hesten, at mange sentrale øvelser i et dressurprogram på høyere nivå blir underkjent, og derfor betydelig nedsatt prestasjonsevne. En fortielse fra selgers side om tungerekkingen, vil ikke bare kunne utgjøre et betydelig avvik fra kjøperens *beskyttelsesverdige forventninger*. Kjøper ville nok helt avstått fra kjøpet, slik at fortielsen av «forholdet», har «innvirket» på kjøpers beslutningsgrunnlag.

---

¹²⁰ Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforhold på s. 328

¹²¹ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 147

Tungerekkingen er i dette tilfellet relevante opplysninger knyttet til hestens primære anvendelighet som dressurhest. Fortielse fra selgers side, *kan* i dette tilfellet gi grunnlag for å konstatere mangel.

For en spranghest er til sammenligning tungerekking i forbindelse med samlende galopparbeid, ikke konkurranserelevant. Spranghesten bedømmes ikke på skjønn, men etter dens evne til å passere et visst antall hindre feilfritt på raskest mulig tid. Prestasjonsevnen som spranghest kan ikke anses påvirket av tungerekkingen. Når problemet i høyden kun innebærer et uviktig kosmetisk utslag, vil den også normalt være av liten betydning for de fleste kjøpere hvor dennes forutsatte bruksområdet er en «ren» spranghest. Opplysninger som for kjøpere flest¹²² fremstår som ubetydelige, vil i utgangpunktet ikke omfattes av selgers plikter.

Ettersom det er kun opplysninger om «forhold ved tingen eller dens bruk» som kjøperen hadde «grunn til å regne med å få», som kan medføre et mangelsansvar for selgeren, utgjør sistnevnte vilkår en viktig begrensning i selgers plikter. De «forhold» som omfattes av selgers opplysningsplikt måtte være av en «viss betydning for kjøper», ettersom uvesentlige forhold selgeren har latt være å opplyse om, uansett heller ikke ville hatt innflytelse på avtalen.¹²³ Derfor bør det i tilfellet med den «rene» spranghesten heller ikke gi grunnlag for å konstatere mangel overfor selger.

Er kjøpers spesifiserte bruksområde primært en spranghest – men kombinert dressurhest, kan man tenke seg at tungerekkingen kan ha en "viss betydning", og gradsmessig kan plasseres et sted mellom de to øvrige. Slike spesifikasjoner når det gjelder kjøpers bruksområde - eller fraværet av dem - kan gi opphav til et mangfold av spørsmål, når de generelle kontraktsrettslige utgangspunktene ved mangelsbedømmelsen ved levende dyr for prestasjonsformål skal omsettes i praksis.

Med ovennevnte eksempler er det illustrert hvordan «forhold» ved tingen eller dens bruk må avgrenses etter en konkret og sammensatt vurdering, slik at ikke *enhver* fortielse fra selgers side kan gi grunnlag for å konstatere mangel overfor ham. I fortsettelsen skal det avklares hvordan partenes opptreden og de undersøkelser som foretas, også kan utgjøre viktige begrensninger i omfanget av selgers plikter.

5.2.2 vesentligreservasjonen etter kjøpsloven § 19

---

¹²² Ot.prp.nr 44 (2001-2002)

¹²³ jf. J. Hov Avtalebrudd og partsskifte, på s.

Det bærende hensynet bak innvirkningskravet er at kjøperen må ha lagt vekt på de mangelfulle opplysningene. Dersom kjøperen ville ha kjøpt gjenstanden selv om han hadde visst at opplysningen var uriktig, er det ingen grunn til at han skal kunne gjøre mangelsbeføyelser gjeldende overfor selger.¹²⁴ Det er altså en nær sammenheng mellom vilkåret om at opplysningene må ha ”innvirket” på kjøpet og vesentligreservasjonen i kjl. § 19. Slik vesentligreservasjon skal ikke innfortolkes i selgers opplysningsplikt etter forbrukerkjøpsloven¹²⁵, jf § 16 første ledd bokstav b).

5.2.3 *Vilkår: Grunn til å rekne med og få*

5.2.3.1 *Utgangpunktet: en relativ norm*

Fortier selger informasjon om relevante forhold ved kjøpsobjektet, innebærer det at kjøperen er forhindret fra å få kunnskap om forhold som kan være av betydning for hans beslutningsgrunnlag ved kjøpet. I vurderingen av hvilke av de opplysninger som selger «kjente eller måtte kjenne til», og som han må gi til kjøper, må det som nevnt ses hen til kjøperens beskyttelsesverdige forventninger.¹²⁶ I lovgivningen kommer dette til uttrykk ved at selgers plikter gjelder opplysninger som kjøperen hadde «grunn til å rekne med å få».

Ordlyden gir isolert sett en indikasjon på at det kan trekkes et skille mellom beskyttelsesverdige forventninger – og de som ikke er det. Hva kjøper hadde «grunn til å regne med» kan dermed ses som et spørsmål om å fastlegge kjøpers berettigede forventninger.¹²⁷

Derfor må kjøpsobjektets avtalte tilstand og bruksområdet vurderes ut i fra hva kjøperen «hadde grunn til å rekne med å få» og med bakgrunn i opplysningsgrunnlaget. Det er dette avviket mellom hva kjøper «hadde grunn til å regne med» og tilstanden slik selger «kjente eller måtte kjenne» den, som utgjør selve mangelen.¹²⁸

Utgangpunktet etter ordlyden er at det skal foretas en objektivisert vurdering av «kjøperen», ettersom spørsmålet er hva han hadde «*grunn*» til regne med. Det er dermed de forhold som

---

¹²⁴ Ot.prp.nr 25 (1973 – 74) side 76

¹²⁵ Ot.prp.nr 44 (2001-2002)

¹²⁶ H. Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforhold

¹²⁷ H. Hauge, «Som den er» - forbehold: Særlig om hvilke objektive avvik ved kontraktsgjenstanden som kvalifiserer for kjøpsrettslig mangel, på s. 277

¹²⁸ jf. Jo Hov s. 33

kjøpere flest vil anse som negativt ved en ting, som en kjøper har grunn til å regne med å få opplysninger om.¹²⁹

Hvis salgsgjenstanden er skadet eller den ikke kan brukes slik tilsvarende gjenstander normalt brukes, så er dette relevante opplysninger av betydning for kjøpere flest. Med en tenkt fasit i hånden vil han være i stand til å kalkulere risikoen ved sine disposisjoner, og vurdere om kjøpsformålet i det hele tatt kan innfris. En korrekt opplysning ville da ha innvirket på kjøpet, slik at kjøper kunne avst H. Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforhold ått fra kjøpet, eller alternativt forhandlet frem bedre vilkår for seg selv, jf. tilleggskravet om innvirkning.

Loven er imidlertid ikke til hinder for å være en «god selger». Omsetningshensyn tilsier at det må være tillatt av selger å fremheve positive forhold om varene sine.¹³⁰ Samtidig kan det tenkes en grense mot positivt urealistiske forventninger.

Hvor langt lojalitetsplikten og opplysningsplikten innenfor kjøpsretten rekker beror på en relativ norm, som vil være avhengig av bl.a kontraktsgjenstandens art, partenes styrkeforhold og omstendighetene ved avtaleinngåelsen.¹³¹ Skillet mellom kjøpers forventninger som er beskyttelsesverdige – og de som ikke vil være det, må trekkes deretter.

5.2.3.2 Partenes stilling

Partenes stilling har generelt stor betydning for hvilke beskyttelsesverdige forventninger kjøperen kan ha til selgers opplysninger. I et ordinært kjøpsforhold gjelder som nevnt andre krav til den opplysningsplikt selger og kjøper må innrette seg etter, sammenlignet med et forbrukerforhold. På samme måte kan man se for seg at opplysningsrisikoen vil bli vurdert annerledes i et løsørekjøp enn i et eiendomskjøp, der det ofte er tale om større verdier på spill. Det generelle utgangspunktet er at kravene til partenes plikter skjerpes med profesjonalitet.

Der kjøper for eksempel er en mer erfaren hestekar enn selger, kan det være et moment av betydning, for om han i større grad skal anses å være i stand til å ivareta sine egne interesser og kjøpsforutsetninger enn medkontrahenten. Etter omstendighetene kan det derfor også stilles strengere krav til kjøpers aktsomhetsplikter i samsvar med dennes kyndighet, og på tilsvarende vis

---

¹²⁹ H. Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforhold

¹³⁰ Rt. 1932 s.835

¹³¹ H. Nazarian, Lojalitetsplikt i kontraktsforhold

dempe kravene til selgers opplysningsplikt.

En forbruker kan også besitte kompetanse som er betydelig høyere enn hva som er forutsatt etter forbrukerkjøpslovens intensjon. Et eksempel kan være hvis en erfaren hestepraktiserende veterinær, kjøper en hest til privat bruk fra en mindre oppdretter. Hun vet da eksakt hvilke undersøkelsesmetoder som skal til for å avdekke sykdommer og skader hos hesten. I dette tilfellet har forbrukeren *minst* like mye innsikt om salgsgjenstanden som den profesjonelle. Et spørsmål kan da være, om hun har et reelt behov for samme sterke beskyttelsen som andre forbrukere – eller om hun i større grad skal anses å være i stand til å ivareta sine egne interesser og kjøpsforutsetninger.

5.2.3.3 Kjøpers formål

Det formål den alminnelige kjøper har til den konkrete salgsgjenstanden danner utgangspunktet for hvilke opplysninger kjøper har grunn til å regne med å få, jf. ordlyden. Når kjøpere derimot gjør rede for sine individuelle forutsetninger for bruksformålet, gir dette selgeren en oppfordring til særlig å fremlegge all informasjon han måtte ha om det aktuelle forhold. Ved kjøp av standardiserte varer er den store hovedregelen at selger har opplysningsrisikoen jf. kjl. § 17 andre ledd bokstav a) og b).

Det må imidlertid gjøres en reservasjon der omsetningssituasjonen gjelder kjøp og salg av bruktgjenstander og f.eks levende dyr.¹³² I LB 2009 – 86773 fremgår det uttalelser som kan gi veiledning når det gjelder kjøpers berettigede forventninger til selgers opplysninger der kjøper har stilt krav til hestens prestasjoner.

Kjøper hadde overfor selger løsere angitt formålet som «dressur / sprang / konkurranse / ponni», noe som også fremgikk av kontrakten mellom partene. Ponnien viste seg å være mindre egnet til sprang, men dressuregenskapene var tilsvarende svært tilfredsstillende. Det fremholdes av retten at da skal hesten forutsetningsvis være egnet til dressur / sprang på et nivå som innebærer at den kan stille til konkurranser. Dette kunne imidlertid ikke forstås som noe krav om plasseringer, «*men i realiteten ikke kontraktmessig oppfyllelse dersom hesten ikke har noe i konkurranser å gjøre.*» Tilsvarende betraktninger vil nok gjelde for det tenkte eksempelet om sprang / dressurhesten som hadde et problem med tungerekking. I dette konkrete tilfellet vil hesten være mindre egnet for dressur, men dersom sprangegenskapene ellers er tilfredsstillende for konkurranseformål, er avviket innenfor

---

¹³² Kruger, Norsk kjøpsrett, på s. 227

kjøpers berettigede forventninger til selgers opplysninger der kjøper har stilt mer generelle krav til hesten for prestasjonsformål.

I ovennevnte dom ble presisert at en kjøper som stiller spesielle og strenge krav til det som kjøpes, bør han være aktpågivende med nøye uttesting når han har mulighet til dette. Særlig gjelder dette når selger hadde uttalt seg forbeholdent om egenskapene og derfor har lite å bidra med av informasjon. I slike tilfeller vil det derfor være urimelig at selgeren alene skulle ha risikoen for om kjøpsformålet kunne innfris.

I forbrukeravtaler om hestekjøp kan ikke de samme utgangpunktene gjelde like strengt, og særlig fordi det ikke gjelder noe krav om undersøkelsesplikt for forbrukere. Kjøper en forbruker en dressurhest av en profesjonell hestehandler, og samtidig presiserer at hesten er tiltenkt dressurkonkurranse på øverst nivå, så er selger informert om kjøpers strenge individuelle forutsetninger for bruksformålet allerede i formålsangivelsen av hesten. Forbrukeren har da en beskyttelsesverdige forventning om å få opplysningen om forhold som tungerekking, fordi han ved sin spesifikke formålsangivelse har gitt hestehandleren en oppfordring til å gi ham slik relevant informasjon. Tilsvarende kan det tenkes at forbrukeren har sett seg ut en bestemt hest, men hestehandleren ved prøveridningen ser at hesten ikke passer til de spesielle kravene som forbruker enten direkte eller indirekte har signalisert overfor hestehandleren. Vil hestekjøpet innebære en særlig risiko,¹³³ f.eks fordi hestehandleren ser at forbruker aldri ville kunne mestre hesten, kan han ut fra de lojalitetsgrunnsetninger som forbrukerkjøpsloven hviler på ha en frarådningsplikt. Dette må da gjelde selv om hesten ellers presterer på et tilfredsstillende konkurransemessig nivå.

5.2.3.4 Kontraktsgjenstandens art

Ved kjøp av standardvarer vil kjøper i utgangpunktet ha en sterk berettiget forventning til informasjon fra selger er korrekt, noe som følger direkte av kjøpsituasjonen. Kjøpsobjektets verdi tilsier også at ved kjøp av f.eks en praktvilla eller en luksusbil, må kjøperen i større grad kunne forvente at selger informerer ham om forhold vedrørende tingen, enn ved kjøp av et brukt kjøleskap.

Ved salg av brukte gjenstander har kontraktsgjenstandens alder generelt stor betydning for hva kjøper kan forvente av kontraktsgjenstanden. Har selger av en eldre, billigere hest signalisert at den

---

¹³³ NOU 1993:27 på s. 125

ikke presterer så godt som før, kan det være påregnelig for kjøper at årsaken nettopp kan ligge i at hesten trenger kostnadskrevenende behandlinger og at holdbarheten er nedsatt. Den «perfekte hesten» er erfaringsmessig vanskelig å finne, og svært enkel å omsette. Man ser til stadighet hester og ponnier på landslagsnivå som helt opp i tyveårene omsettes svært raskt og uten annonsering. Yngre hester som av ulike grunner er uegnet for sporten, blir til sammenligning liggende ute for salg over lang tid. Det er så individuelt betinget at det vanskelig å gi noe eksakt svar på hva som er å anse som forventet «levetid» i sporten for en hest. Hestens økte alder må nok generelt anses å redusere kjøpers berettigede forventninger.

Kontraktsforhold som omfattes av kjøpslovgivningen skal i utgangspunktet skal likestilles. Man kan allikevel se at det rent faktisk vil være stor forskjeller i de ulike kontraktssituasjonene¹³⁴ som dekkes av kjøpslovgivningen. Den objektive normen åpner for relativisering og kan ha subjektive elementer, f.eks der kjøper på ulike måter avviker fra kjøpere flest. Hvor stort avvik fra normen som kan anerkjennes ved kjøp av hest, er avhengig av subjektive forhold på både kjøper og selgersiden, og må tilpasses deretter. Det kan som et utgangspunkt ikke stilles for strenge krav til selgerens opplysningsplikt, der kjøper i kontakten med selger ikke tydelig nok har spesifisert sine forutsetninger med hestekjøpet. Kjøper kan allikevel ha en berettiget forventning om at en hest innkjøpt til prestasjonsformål, er i en slik stand at den kan stille til konkurranse.

5.2.4. Subjektive vilkår for å bli pålagt opplysningsrisikoen

Utgangspunktet er at dersom selger ikke kan bebreides for å ha unnlatt å gi opplysningene til kjøper, så er det heller ikke tale om et rettsstridig brudd av selgers plikter. Bestemmelsens rekkevidde er dermed begrenset ved kravet om at den fortjende selger har handlet med forsett eller grov uaktsomhet, jf. «*kjente eller måtte kjenne til*¹³⁵», ved å ikke opplyse kjøperen om de faktiske forholdene som vedkommende hadde «*grunn til å rekne med å få*».

Spørsmålet er hva det innebærer at unnlattelsen av å gi kjøperen informasjonen, må bebreides selgeren som en forsettlig eller grovt uaktsom tilbakeholdelse av faktisk kunnskap, jf. kunnskapskravet «*kjente eller måtte kjenne til*». Det er tidligere redegjort for at kravet om grov uaktsomhet, jf. «*måtte kjenne til*», åpenbart er oppfylt også der selger på en bevisst og forsettlig

¹³⁴ K. Kruger, Norsk kjøpsrett, på s. 13

¹³⁵ Sml. kunnskapskravet «burde kjenne til» jf. fkjl. § 16 første ledd bokstav b)

måte, har fortiet relevante forhold om kontraktsgjenstanden, jf. «kjente til». Etter bestemmelsen er det allikevel en tilstrekkelig betingelse at selger «måtte kjenne til» de faktiske forholdene som han har fortiet. Det gjelder ikke et krav om at kjøperen kan dokumentere selgerens positive kunnskap om den aktuelle omstendigheten ved tingen. Faktiske forhold som selgeren ikke «måtte kjenne til» skal forstås som «slike som det nærmest er uforklarlig at han er uvitende om».¹³⁶ Kunnskap det er grovt uaktsomt for selgeren *ikke* å ha, omfattes dermed av kjøploven § 19 første ledd bokstav b).

Det er imidlertid ikke nok at selgeren burde vite, det kreves at han «måtte» vite. Unnlater derfor selger å opplyse om forhold som han bare burde ha kjent til, er det tale om kunnskap som faller utenfor bestemmelsens rekkevidde. Følgen blir da at det ikke kan konstateres mangel på dette grunnlaget. Det er dermed en minimumsbetingelse etter kjøpsloven § 19 første ledd bokstav b) at selger «måtte kjenne til» de faktiske forhold han fortiet. Grensen må trekkes mot de tilfeller hvor det ikke foreligger «noen rimelig unnskyldning for selgerens (påståtte) uvitenhet»,¹³⁷ og i praksis må ofte grensen trekkes ved hjelp av sakkyndige.

5.2.5 Særskilt om kunnskapskravet – forbrukerkjøp

En uaktsom fortielse er imidlertid tilstrekkelig i forbrukerkjøp med næringsdrivende, jf. hva selgeren «kjente eller burde kjenne til» av opplysninger, jf § 16 første ledd bokstav b). Den næringsdrivende har dermed opplysningsrisikoen¹³⁸ også for opplysninger han burde kjenne til. Aktsomhetsregelen er til hinder for at selgeren kan vinne fram ved uriktig å hevde at han var ukjent med det aktuelle forholdet.¹³⁹ Den strengere terskelen enn etter kjøpsloven er begrunnet med forbrukervernhensyn, herunder tanken om at den profesjonelle er nærmest til å kjenne alle risikofaktorene, og dermed kan innrette seg etter dem.

Praktisk sett innebærer den strengere terskelen for skyldkravet etter forbrukerkjøpsloven, at det skal mindre til for forbrukeren å nå frem med et krav mot selger etter forbrukerkjøpsloven § 16 første ledd b), enn for kjøper etter kjøpsloven § 19 første ledd b).

Selgeren skal etter dette i det minste informere kjøperen om faktiske forhold om salgsgjenstanden

---

¹³⁶ Ot. Prp nr. 82 (1997-98) s. 156

¹³⁷ NOU 1993:27 på s. 124

¹³⁸ jf. NOU 1993:27 på s. 59

¹³⁹ Jf. NOU 1993:27 på s. 124

som han kjente eller måtte, henholdsvis burde kjenne til, og som kan virke inn på kjøpet, og kjøperen har beskyttelsesverdig forventninger om å få, jf. kravet «grunn til å rekne med å få».

Når det gjelder hypoteser, usikre formodninger og mistanker er hovedregelen at disse faller utenfor «forhold» som selgeren har opplysningsplikt om.¹⁴⁰ Et spørsmål er om det kun er forhold ved salgsgjenstanden som har realisert seg på avtaletidspunktet det skal opplyses om. Det klare utgangspunktet her er at det skal mer til for at selger skal ha opplysningsplikt om usikre forhold enn om sikker informasjon, fordi det da ikke foreligger noe konkret som selgeren plikter å opplyse om.

Dette er for øvrig ikke en unntaksfri regel, jf. Hagstrøm som viser til grensdragningen mellom kjensgjerninger og vurderinger er flytende. Videre kan redelighetskravet innebære at en selger som nærer en mistanke, har plikt til å informere kjøperen om mistanken, slik at denne får en oppfordring til å foreta selvstendige undersøkelser. Hvor langt en slik plikt til å informere om mistanken kan strekkes, må bero på om kjøperen har «grunn til å regne med å få» opplysningen.

Samtidig innebærer redelighetskravet at dess større risiko for kjøper, dess strengere krav til opplysningsplikt for selger. Dersom det for selgeren viser seg konkrete holdepunkter for utvikling av sykdom og skade, av en viss alvorlighetsgrad så må det i utgangspunktet foreligge en opplysningsplikt. RG-2007-50674 ligger helt i kjernen av det som her er sagt og er derfor illustrerende. Avtalen gjaldt en kostbar «sprang og dressurhest konkurransehest» og selger hadde opplyst i kjøpekontrakten og kontakten med kjøper at hesten var «fullstendig frisk». Hesten ble halt kort tid etter overtakelsen, og hesten ble etter røntgenundersøkelse diagnostisert for bilateral hovsenebeinslidelse, som er «(...) en kronisk lidelse med et snikende forløp.» Hesten kunne ikke anvendes til sitt formål og mangelen var vesentlig. Hesten hadde presentert seg som symptomfri ved leveringen. Sykejournalen viste imidlertid at selger hadde fortiet opplysninger om at hesten hadde hatt symptomer på tilstanden da selger selv hadde kjøpt hesten 2 1/2 år tidligere, og hun var derfor ikke i aktsom god tro med hensyn til hestens tilstand. Retten fremholder at den selger som nærer en mistanke om hestens tilstand, må varsle kjøper slik at hun får en særskilt oppfordring til å foreta nærmere undersøkelser, eventuelt ettergått opplysningene selv. Et sentralt tema i fortsettelsen er hvilke nærmere utslag slik særskilt oppfordring fra selger har å si for kjøpers adgang til å fremme mangelskrav mot selger.

---

¹⁴⁰ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 142

6 Utelukkelse av misligholdsbeføyelser

6.1 Kontraktsrettslige forbehold

6.1.1 Spesifiserte forbehold

Brukte gjenstander som må antas å være utsatt for økt risiko for undergang pga elde og slitasje, selges hovedsaklig med et uttrykkelig eller underforstått forbehold om at kjøpsobjektet overtas «som den er».¹⁴¹

I juridisk teori og rettspraksis sondres det mellom spesifiserte og uspesifiserte forbehold. Kjøpsloven § 19 og Forbrukerkjøpsloven § 17 om ting solgt "som den er" regulerer virkningen av et alminnelige forbehold. I forbrukerforhold kommer § 17 imidlertid bare til anvendelse i det tilfellet selger faktisk har tatt et alminnelig forbehold. I NRYF's «Standardkontrakt for kjøp av hest» under punkt 11, står det at «*Hesten selges "som den er", jfr. kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven.*» Ettersom et forbehold tatt kommer fkjl § 17 til anvendelse i forbrukerforhold med næringsdrivende når denne kontrakten brukes.

Selgers adgang til å ta spesifiserte forbehold ved salget følger av prinsippet av avtalefrihet. Kjøper kan akseptere en gjenstand som han vet er mangelfull, jf. kjl. § 20 første ledd, jf. fkjl. § 15¹⁴² Ved spesifiserte forbehold fraskriver selger seg ansvaret for spesifikke forhold ved salgsgjenstanden. I NRYF's standardkontrakt, 11. punkt, kan selger «*fraskrive(r) seg ansvaret for de nedenfor angitte feil og sykdommer på hesten*». Forbeholdet kan også være muntlig, som var tilfellet i LB-2009-86733, som tidligere er omtalt.

Forutsatt at kjøperen har vedtatt det spesifiserte forholdet, og forbeholdet er gyldig, så utelukker det misligholdskrav fra kjøperens side når det gjelder usikre egenskaper ved salgsgjenstanden.

Hovedtanken er at partene i kraft av avtalefriheten, må kunne fordele opplysningsrisikoen seg i

---

¹⁴¹ Kruger, Norsk Kjøpsrett, s. 232

¹⁴² Merk: kjøpslovens ordlyd er åpnere

mellom mer spesifikt.¹⁴³ Forbeholdet gir på den måten kjøperen et varsel om hva han i verste fall kan vente seg, slik at for eksempel prisen kan avpasses etter den risiko han tar. Spesifiserte forbehold ved kontraktsgjenstanden vil som hovedregel bli anerkjent.

Forutsetningen er imidlertid at de avtalte forbehold må være innenfor rammene av de alminnelige ugyldighetsvilkår¹⁴⁴. Et gyldig forbehold forutsetter derfor at selgeren har oppfylt sin opplysningsplikt. Man kan f.eks tenke seg en selger som spesifikt har forbeholdt seg luftveislidelser hos en hest. Forbeholdet blir antageligvis tilsidesatt, dersom selgeren har unnlatt å opplyse eller har hatt konkrete mistanker om, at hesten tidligere har hatt denne lidelsen. En slik avtale er ugyldig etter avtalelovens ugyldighetsregler, som avhandlingen er avgrenset mot.

Det vil ikke være illojalt av den innsiktsfulle selger å forbeholde seg, for eksempel der vedkommende er lite kjent med salgsgjenstanden. Se som illustrasjon, LB-2009-86733 der retten frifant selgeren av en sportsponni for kjøperens krav om heving. Retten la stor vekt på at selgeren hadde uttalt seg noe forbeholdent om ponniens sprangegenskaper, under henvisning til at hun aldri selv hadde brukt den til slike formål. Dersom forbeholdet er innenfor rammene av alminnelige ugyldighetsvilkår, og etter en konkret tolkning bestemt nok «skal det mye til» for å kunne «avsvekke virkningen av dem».¹⁴⁵

6.1.2 Alminnelige forbehold

Utgangspunktet etter kjøpslovgivningens system er at alminnelige forbehold er gyldige. Det skal allikevel antatt at det kan knyttes større betenkeligheter til de alminnelige forbeholdene, enn de spesifiserte.¹⁴⁶

Alternativene i kjl. § 19 bokstav a)- c) og fkjl. § 17 første ledd bokstav a) og b) jf. § 16 bokstav b) eller c), omtales som minimumsrettigheter. Bestemmelsene begrenser de negative virkningene for (forbruker)kjøperen av at tingen selges «som den er» eller med lignende alminnelig forbehold.

Med minumsrettigheter menes at kjøperen uansett kan gjøre gjeldende visse forhold som en mangel,

---

¹⁴³ H. Hauge, «Som den er» - forbehold: Særlig om hvilke objektive avvik ved kontraktsgjenstanden som kvalifiserer for kjøpsrettslig mangel, på s. 265,

¹⁴⁴ Ot.prp.nr 80 (1986-1987)

¹⁴⁵ Rt. 1987 s. 1468

¹⁴⁶ Hagstrøm, Obligasjonsrett, s. 328

der de ellers ville være omfattet av forbeholdet.¹⁴⁷

Dersom det følger av avtalen at gjenstanden er solgt med et «som den er» forbehold, og selger ikke har overholdt opplysningsplikten, så har kjøper rett til å fremme et misligholdskrav mot ham.¹⁴⁸ Det vil også være lovstridig å avtale at opplysningsplikten mer generelt ikke skal gjelde.¹⁴⁹

Alminnelige forbehold tas som regel overfor mangler. Etter sitt innhold går de ut på at alminnelige mangelsregler ikke skal gjelde, og kjøperen skal ha hele mangelsrisikoen.¹⁵⁰ Fra kjøpers side kan det hevdes at slike alminnelige forbehold er diffuse. Det vil si for lite konkretiserte til at han har mulighet til å tilstrekkelig overveie den risikoen han påtar seg. Selgers innrettelsesbehov kan på den annen side tilsi at et alminnelig forbehold er velgrunnet. bl.a for å fraskrive seg risikoen for skjulte feil og mangler, ved salg av bruktgjenstander. Det kan etter omstendighetene være mer nærliggende å la risikoen være der partene har plassert den. For kjøpslovens tilfeller vil det som et utgangspunkt være på kjøpers side. Oppgavens rammer gir ikke anledning til å drøfte hvor langt selgers alminnelige forbehold kan tillegges virkning ved forbrukeravtaler.¹⁵¹

Det er etter disse utgangpunktene de forbehold som brukes illojalt og uredelig som rettsordenen ikke anerkjenner. Enten ved rimelighetssensur eller at minsterettighetene i alternativene i kjl. § 19 bokstav a)- c) og fkjl. § 17 første ledd bokstav a) og b) jf. § 16 bokstav b) eller c) gjør selger ansvarlige for mangler, på tross av forbeholdet.

6.2 Kjøpers kunnskap om mangler ved tingen

Kjøpsrettslige mangler omfatter bare feil og mangler kjøper ikke kjente til før avtaleinngåelsen jf. § 20 første ledd, første alternativ¹⁵². Kjøperens faktiske kunnskap om en bestemt defekt, medfører at kjøperen ikke kan gjøre gjeldende et mangelskrav overfor selgeren.

Når en kjøper er informert og innforstått med et forhold, så er det en egenskap ved

---

¹⁴⁷ Tverberg, s.. 238

¹⁴⁸ Jf. fkjl § 16 b)

¹⁴⁹ Jf. fkjl. § 3 første ledd. Merk: utenfor forbrukeravtaler vil avtl. § 33 sette en skranke

¹⁵⁰ Hagstrøm, Obligasjonsrett s. 328

¹⁵¹ Ot.prp. nr.44 (2001-2002) s. 96-100

¹⁵² Sml. fkjl § 16 (3)

salgsstanden, og ikke en mangel. Har en selger informert om at hesten han selger grunnet arthroser har et redusert brukspotensialet, så utgjør ikke defekten en mangel, men en egenskap ved hesten. Kjøper han hesten på tross av faktisk kunnskap om defekten, så er senere begivenheter som måtte inntreffe i forbindelse med den kjøpers risiko.

Tilsvarende er mangler kjøper også «måtte kjenne» til da avtalen ble inngått, § 20 (1) andre alternativ kjøperens egen risiko. Det var lenge uenighet med hensyn til hva som skal forstås med begrepet «måtte kjenne til». Spørsmålet dreide seg om begrepet skulle forstås som et normativt begrep eller beviskrav. Høyesterett har senere avklart spørsmålet i henholdsvis Rt. 2002 s. 1110, Bodumdommen og Rt. 2002 s. 696, Skøyen Næringspark og kravet skal etter Høyesterett forstås som et normativt begrep og - ikke som et beviskrav jf. den tradisjonelle oppfatningen.

Det kan etter nevnte rettsutvikling synes som om § 20 første ledd, iallfall i kommersielle forhold, også gir grunnlag for en viss selvstendig undersøkelsesplikt for kjøper, dersom det er tale forhold kjøperen sterkt kan klandres for ikke å ha oppdaget.¹⁵³

---

¹⁵³ Hagstrøm, obligasjonsrett, på s. 327

7. Kjøpers undersøkelsesplikt

7.1 Kjøpslovens utgangpunkter

For kjøperen er spørsmålet blant annet i hvilken utstrekning han kan pålegges en undersøkelsesplikt, og i så fall hvilke undersøkelser av salgsgjenstanden han under kjøpsprosessen skal foreta seg, slik at han ikke taper sin rett til påberope seg mangel overfor selger. Kjøpers adgang til å påberope seg mangler kan derfor modifiseres av reglene om undersøkelsesplikt. Spørsmålet er hvor langt den kontraktsrettslige utgangspunktene for kjøperes undersøkelsesplikt går etter kjøpsloven. Det skal deretter undersøkes om utgangspunktene etter loven kan gjelde fullt ut der kjøpsgjenstanden er hest.

Kjøpsloven sonder mellom plikt til undersøkelse før kontraktsinngåelse og plikt til undersøkelse etter selgerens levering.¹⁵⁴ Utgangspunktet etter kjøpsloven er at undersøkelsesplikten først inntreffer etter leveringen, jf. kjl. § 31. Kjøpsloven § 20 andre ledd pålegger som hovedregel ikke kjøper en alminnelig plikt til forundersøkelser. Lovens utgangspunkt tilsier derfor at det ikke kan kreves at kjøper undersøker salgsgjenstanden i *alle* tilfeller, noe som skal nyanseres i det følgende.

Fra hovedregelen gjelder allikevel to unntak der kjøperen rent faktisk har valgt å undersøke salgsgjenstanden av egen drift, eller hvis selgeren har oppfordret kjøperen til å undersøke gjenstanden, og kjøperen ikke kan påvise en rimelig grunn for unnlatt undersøkelse. I så fall er kjøper i utgangspunktet avskåret fra å påberope seg faktiske mangler som kjøperen «burde ha oppdaget ved undersøkelsen.»

Unntak gjelder allikevel etter loven der selger har opptrådt grovt uaktsomt eller i strid med redelighet og god tro, noe som er et uttrykk for at selgerens opplysningsplikt går foran kjøperens undersøkelsesplikt.

---

¹⁵⁴ Jf. kjl. § 31

7.2 Undersøkelsesplikt på området for hestekjøp?

7.2.1 Ulike typer undersøkelser

Etter kjøpsloven har hestekjøper ingen alminnelig plikt til å foreta forundersøkelser av hest. Spørsmålet blir utgangpunktene etter kjøpsloven kan gjelde fullt ut der kjøpsgjenstanden er hest.

Utover hvilken type kjøp det er tale om, vil de nærmere grensene for hvilke krav¹⁵⁵ som kan stilles til kjøpers undersøkelser ved de ulike stadier av kjøpsprosessen, avhenge av hvilken verdi handelen har. Det har også betydning hvor profesjonelle partene er, og om kjøper på sine vegne har overlatt gjennomføringen av undersøkelsene til en sakkyndig. I forlengelsen av det som er sagt, blir spørsmålet hva som er sedvanlig innenfor det aktuelle handelsområdet, noe som skal klarlegges senere.

Den moderne veterinærmedisin tilbyr undersøkelsesmetoder som kan gi kjøperen endel avklaringer med hensyn til hestens helsetilstand før hestekjøpet. Samtidig ville det være kostnadskrevende, vanskelig og sannsynligvis umulig å avklare hver eneste tenkelige mangel hos levende dyr som kjøpes med sikte på prestasjonsformål i forkant av handelen. Slike ulemper må inngå i betraktningen, når det gjelder hvilke krav som eventuelt pålegges kjøper. Et annet forhold som kan få betydning er at i det tilfellet det foretas en forundersøkelse av hesten, så må denne stor grad anses å være en samarbeidsprosess mellom partene, f.eks ved valg av veterinær, hvilke undersøkelsesmetoder som skal innbefattes og hvor undersøkelsen skal foretas. Det skjer også at partene deler omkostningene for veterinærundersøkelsen mellom seg, f.eks der selger for sin egen del ønsker å få nærmere avklaringer rundt hestens helsetilstand før salget.

Mitt inntrykk av den samlede rettspraksis på området er at det foretas en svært konkret vurdering i det enkelte tilfellet i hva som ligger i forundersøkelse av en hest til prestasjonsformål.

Utgangspunktet er allikevel klart; den som kjøper som overtar en hest «usett og uprøvd» pådrar seg en betydelig risiko for at kjøpsformålet ikke kunne innfris, noe som må anses å gjelde for kjøp av bruktgjenstander generelt.

---

¹⁵⁵ Hagstrøm, Obligasjonsrett, på s. 332

7.2.2 Når kjøperen før avtaleinngåelsen har undersøkt hesten

Etter kjøpslovens utgangpunkter kan man tenke seg hovedsaklig tre situasjoner. For det første kan det hende kjøper ikke har foretatt noen forundersøkelser. Han kan da uansett ikke gjøre gjeldende som mangler ved hesten, som eventuelt måtte fremgå av selgers opplysninger, og som det må antas at han «kjente eller måtte kjenne til» jf. kjl. § 20 første ledd. Dernest kan det hende at kjøper som etterhvert er så vanlig, har undersøkt hesten for egen drift jf. § 20 andre ledd, første alternativ. Har han faktisk fått hesten handelsundersøkt av en veterinær, f.eks slik som beskrevet i standardavtalen og det senere skulle vise seg mangler ved hesten som «burde» vært oppdaget av kjøper eller kjøpers veterinær, er han da avskåret fra å fremme mangelskrav. Utgangpunktet er at kjøperen identifiseres med sine kontraktsmedhjelpere, og er ikke selgerens risiko. Dette innebærer at kjøperen stilles som om han selv har den sakkyndiges faglige forutsetninger, noe som skjerper kravet til undersøkelsesplikten. Her kan veterinærens profesjonsansvar allikevel komme kjøper til hjelp, men innenfor oppgavens rammer er det ikke mulig å behandle de nærmere vilkårene.

Det samme gjelder imidlertid det kjøper unnlater å følger selgers oppfordring om å få hesten undersøkt og det senere skulle vise seg mangler ved hesten som «burde» vært oppdaget av kjøper eller kjøpers veterinær, og han ikke hadde noen rimelig grunn til å unnlate.

Spørsmålet er derfor hva som kan anses som sedvanlig og forsvarlig undersøkelse på området for hest til prestasjonsformål. Som påpekt innledningsvis så er det noe uavklart hva som er en standardundersøkelse for hest til prestasjonsformål. Hestepraktiserende veterinærers forening har utarbeidet et relativt omfattende undersøkelseskjema der hesten undersøkes fra «hale til munn», ikke ulikt en tilstandsrapport NAF tilbyr når det gjelder kjøp av bil. Eventuelle avvik blir notert i skjema, og betydningen av dem gradert, før veterinæren til slutt gir sin «konklusjon». Forutsatt at partene ikke har avtalt og uttrykt noe annet, så er det den standardundersøkelsen veterinæren bruker.

Kjøpers forundersøkelser av hesten er dermed av helt sentral betydning for partene i et hestekjøp. I tillegg til at kjøper kan avverge et uønsket hestekjøp, er i sær veterinærundersøkelsen styrende for partenes rettsstilling, dersom det i etterkant skulle oppstå en tvist som følger av at hesten led av en kjøpsrettslig mangel. Den foreløpige konklusjon kravene til kjøpers aktsomhet må iallfall i det minste anses oppfylt ved at kjøper prøver hesten innenfor dens tiltenkte formål, og får den

handelsundersøkt av veterinær.

7.2.3 Unnlatt undersøkelse av hesten til tross for selgerens oppfordring

Spørsmålet blir først hva som kan ligge i at selger «oppfordret» kjøper til å undersøke hesten. Hva som skal anses som en oppfordring må bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet, sett hen til partenes styrkeforhold, muntlige og skriftlige utsagn og forholdene rundt kjøps situasjonen for øvrig. NRYFs kontrakt og alle andre tilgjengelige kontrakter som gjelder hestekjøp i inn – og utland, inneholder et standardvilkår om at kjøper «oppfordres» eller «anbefales»¹⁵⁶ å undersøke hesten før avtaleinngåelsen. Oppfordringen består nærmere i at kjøper aktivt søker informasjon om hestens helsetilstand og bruksegenskaper fra selger og prøver hesten innenfor det tiltenkte bruksformålet. Deretter bør kjøper få hesten undersøkt av kjøpers fritt valgte – og betalte veterinær. En slik oppfordring må i utgangpunktet anses å utløse den rettsvirkning som fremgår av kjl. § 20 andre ledd, andre alternativ.

Spørsmålet hvilke forhold selger nærmere konkret har oppfordret kjøper til å undersøke. Oppfordringen må i utgangpunktet da følge standardavtalens generelle krav. Det kan imidlertid tenkes at denne terskelen kan lempes eller skjerpes alt etter omstendighetene. Der selger har en mistanke om hesten er eller har vært skadet og klart tilkjennegir overfor kjøper til å ta selvstendige undersøkelser har kjøper en oppfordring til f.eks ta røntgenbilder. Det må allikevel gjelde grenser for hvor langt en slik oppfordring kan strekkes.

7.2.4 Unntak: rimelig grunn

Problemstillingen er om det i et slikt tilfelle hvor det foreligger oppfordring om å la hesten bli undersøkt av veterinær, om hestekjøper kan ha en ”rimelig grunn” til å unnlate å følge den.

Dersom selgeren har gått langt i å garantere for at hesten er «fullstendig frisk»¹⁵⁷, kan det tilsi at kjøperen kan unnlate å foreta egne undersøkelser. Har selgeren gitt en slik forsikring, så kan det etter omstendighetene iallfall være grunnlag for å ta en mer begrenset kjøpsundersøkelse.

---

¹⁵⁶ NRYF standardavtale pkt 5 jf. veiledningen

¹⁵⁷ Jo Hov Avtalebrudd og partsskifte s. 33

Etter en samlet vurdering er det allikevel vanskelig å finne klare holdepunkter for at det normalt foreligger en ”rimelig grunn” til å avslå en oppfordring om å undersøke en hest ved veterinær før handelsoverdragelsen gjennomføres. Kjøper har da risikoen for det han ”burde” oppdaget ved en handelsundersøkelse, med mindre selger, etter en konkret vurdering, hvor momentene i sin overtallighet tilsier at selger er skal bebreides for at kjøpsformålet ikke kunne innfris.

8. Litteraturliste

1.Bøker

Nazarian, Henriette (2006) Lojalitetsplikt i kontraktsforhold, Tromsø
Hagstrøm, Viggo (2011), Obligasjonsrett. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget
Hov, Jo (2002). Avtalebrudd og partsskifte. Oslo: Papinian
Kruger, Kai, Norsk Kjøpsrett, 4. utgave, Bergen: Alma Mater Forlag
Knophs, 13. utgave, (2004) utgitt av Kåre Lilleholdt, Oslo: Universitetsforlaget
Tverberg, Arnulf, (2006) Forbrukerkjøpsloven med kommentarer , Gyldendal
Boe, Erik Magnus, (2010) Innføring i juss, 3. utgave, Oslo: Universitetsforlaget
Nygaard, Nils, (2005) Rettsgrunnlag og standpunkt, 2. utgave, 2. opplag: Oslo:

2. Artikler

Hilde Hauge, «Som den er» - forbehold: Særlig om hvilke objektive avvik ved kontraktsgjenstanden som kvalifiserer for kjøpsrettslig mangel - (JV-2010-255)

Juridiske problemstillinger i relation til mangler ved heste i forbrukerkjøp, av Kamilla Bjerre Munk, 2013, Aalborg Universitet (masteroppgave)

Norges Rytterforbund og hestehandlerne» styret v/ president Kristin Kloster Aasen
<http://www.ridehesten.com/dk/Heste-nyheder/SeNyhed/?ID=4099>

Aftenpostens artikkelserie, «Hestehandlerne», på 8 deler;
<http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/Jukser-med-hestenes-helse-6591679.html>

Norsk Veterinærtidsskrift Nr. 1/2013, på s. 6, jf. Hestehandel – veterinærens rolle, s. 7 – 12 av S. Grosås, T.R. Sand, og M. Næsje

Status for hesteholdet i Norge, av Jostein Vik og Maja Farstad Norsk senter for bygdeforskning, rapport 2/2012

Hestehandel – veterinærens rolle ved kjøp / salgskonsultasjoner og i tvistesaker», av S. Grosås, og T. R. Sand (2008) NVH (ikke publisert)

3. Lovgivning og kontrakter

Lov om avhending av fast eiendom (avhendingslova) LOV-1992-07-03-93

Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven) LOV-1918-05-31-4

Lov om behandling av forbrukertvister (forbrukertvistloven) LOV-1978-04-28-18

Lov om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven) LOV-2002-06-21-34

Lov om kjøp (kjøpsloven) LOV-1988-05-13-27

Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (dyrehelsepersonelloven) LOV-2001-06-15-75

Convention on Contracts for the International Sale of Goods. (CISG)

NRYS standardkontrakt for kjøp av hest http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_nryfs-standardkontrakt-for-kjop-av-hest.pdf

Avtale om tjeneste som mellommann / rådgiver», http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_avtale-om-tjeneste-som-mellommann_radgiver.pdf

NRYS`s Etske retningslinjer for omsetning av hest, http://www.rytter.no/wp-content/uploads/2015/12/alle_etiske-retningslinjer-for-omsetning-av-hest.pdf

Standardskjema for Handelsundersøkelse, Hestepraktiserende veterinærerforening

3. Rettspraksis / Nemndspraksis

Rt 1925 s. 215
Rt. 1987 s.1468
Rt. 1925-215
Rt. 2002 s. 696
Rt.1905 s. 222
Rt. 1935 s. 699
Rt. 2002 s. 1110
Rt. 1932 s.835
LB-2009-86733
LE-1990-67
LE-1990-67

RG-1948-445:
RG - 2007-50674
RG-2007-50674

FTU 2005/152,
FTU 2004/334
FTU 2003/ 536.
FTU-2013/461
FTU-2011/652
FTU-2008/ 801

V.L.B-1786-08 (Dansk landrettsdom)

4. Lovforarbeider

Ot.prp.nr.44 (2001-2002) / Forbrukerkjøpsloven

NOU:1993:27 / Forbrukerkjøpsloven

Ot.prp.nr 80 (1986-1987) / Kjøpsloven